

PROGRAMA DE PODEMOS

per al Consell de Menorca

Versió en català
(para leer la versión en castellano dirígete a la página 36)

Aquest programa està realitzat a partir dels objectius que regeixen el PLA DE RESERVA DE LA BIOSFERA, ja que considerem que totes les activitats i polítiques que es desenvolupin a Menorca han de permetre la gestió sostenible de la nostra illa i han de caminar cap a una harmonització de la conservació del patrimoni natural i cultural i el desenvolupament econòmic.

Menorca com a membre de la Xarxa de Reserves de Biosfera, ha de ser pionera i ha de poder exportar bones pràctiques en l'àmbit a la integració adequada entre desenvolupament humà i la conservació de la natura i el patrimoni.

- Conservar, restaurar i promoure la sostenibilitat dels usos dels ecosistemes terrestres, i frenar la pèrdua de biodiversitat, a través de la gestió adequada dels recursos.
- Aconseguir una millor productivitat i bon estat de conservació de la mar, a través d'un ús col·lectiu responsable, la gestió sostenible dels recursos i l'enfortiment de la seva capacitat de recuperació.
- Garantir la conservació, millora, restauració i el bon ús del patrimoni arquitectònic, arqueològic, sociocultural i etnològic a través de les eines adients.
- Treballar per la utilització racional del territori que eviti la dispersió, afavoreixi la cohesió social, garantir el dret de gaudir d'un habitatge digne, atenent la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals i consolidar un model de territori globalment eficient.
- Millorar l'eficiència de l'ús de l'aigua en tots els sectors, afavorir la reducció del consum, la seva reutilització i incrementar la qualitat de l'aigua.
- Reduir substancialment la generació de residus i incrementar la valorització material mitjançant la prevenció, la reducció, la reutilització i la preparació per a la reutilització i el reciclatge.
- Augmentar substancialment l'eficiència energètica i el percentatge d'autoabastament energètic procedent de renovables.
- Incentivar una mobilitat privada més eficient i disminuir la dependència de combustible fòssil.

- Aconseguir un desenvolupament econòmic i social sostenible, afavorir l'economia circular, verda i social.
- Convertir Menorca en un lloc d'aprenentatge, innovació i experimentació de referència en l'àmbit de la sostenibilitat i el desenvolupament sostenible amb la participació i implicació de tota la comunitat.
- Assegurar que tots els agents públics i privats, i especialment les persones joves, adqureixin de forma inclusiva els coneixements, capacitats i habilitats necessàries per promoure el desenvolupament sostenible i els estils de vida sostenibles.
- Potenciar la investigació científica i la generació de coneixements per millorar la transferència cap als sistemes i teixits productius
- Fomentar la innovació i demostració en sostenibilitat i l'eficiència d'ús dels recursos en el sector públic i privat.
- Desenvolupar i implementar eines per controlar els impactes del desenvolupament econòmic i no superar la capacitat de càrrega ambiental i social de l'illa tenint en compte la gestió adaptativa
- Assolir la coordinació i cooperació dels agents econòmics, públics i privats, per avançar conjuntament cap al desenvolupament sostenible
- Establir canals de col.laboració públic-privada necessaris per executar de forma participativa el Pla d'Acció de la RB
- Col.laborar en xarxes i entitats de referència a nivell illenc, estatal i internacional i treballar per fer aportacions que permetin avançar cap a la sostenibilitat a nivell global.
- El feminism i la perspectiva de gènere i LGTBI conformaran els eixos transversals de totes les polítiques públiques que portin a terme el Consell de Menorca.

Índex

Model territorial	7
Planificació territorial	7
Medi natural, biodiversitat i paisatge	8
Transport i mobilitat	10
Riscos i emergències	11
Horitzó verd	12
Aigua	12
Residus	13
Energia	15
Horitzó morat i justícia social	16
Justícia social	17
Salut i alimentació	18
Habitatge	20

Economia	23
Comerç, activitat empresarial i industrial	23
Agricultura, ramaderia i pesca.....	24
Turisme	26
Tercer sector	28
Aprendem del passat, caminem cap al futur	29
Cultura.....	29
Patrimoni històric	30
Joventut	31
Educació.....	32
Famílies	32
Garanties democràtiques	33
Transparència.....	33
Participació Ciutadana.....	33
Bon govern.....	34

MODEL TERRITORIAL

La gestió urbanística i la preservació dels espais naturals de l'illa de Menorca ha permès mantenir en bona part els valors territorials dels quals podem gaudir avui en dia. La dinàmica agro-ramadera es el principal agent de transformació del territori i ha mantingut l'equilibri territorial durant molts anys. El procés d'urbanització del sòl s'ha mantingut més contingut que en altres zones turístiques. Per tant és voluntat d'aquest partit continuar amb aquest model de gestió continguda del territori i dels seus recursos, en equilibri i de forma ordenada.

Planificació territorial

- 1.** | Aprovació del Pla Territorial Insular de Menorca.
- 2.** | Impulsar el Consorci en Rústic, per poder aplicar disciplina urbanística sobre les infraccions urbanístiques i convertir-lo en oficina tècnica de planificació col·laboradora dels ajuntaments.
- 3.** | Condicionar els agroturismes i els hotels rurals a mantenir l'activitat agrària de manera professional.
- 4.** | Apostar per prioritzar el trasllat de volums aïllats existents i no útils cap als casats principals i frenar l'obertura de nous camins que no responguin a la gestió agrària.
- 5.** | Impedir que les finques puguin renunciar a l'explotació agrària quan s'hi desenvolupin altres negocis. Les altres activitats han de ser complementàries de la gestió agrària, però no substitutòries, a fi de mantenir la gestió del territori i el potencial de producció agrícola i ramadera.
- 6.** | Ubicar les activitats industrials a polígons i renunciar a ubicar-les en sòl rústic.
- 7.** | Valorar la capacitat de càrrega de les platges i del litoral de Menorca.
- 8.** | Implantar un Pla d'actuació per adequar i modernitzar les instal·lacions de les seus i pavellons esportius.
- 9.** | Realitzarem estudis de les diferents instal·lacions que disposen els centres esportius (zones públiques, parcs actius ...)avaluant el seu

estat, la seva gestió i analitzant els dèficits que puguin existir en la pràctica de les diferents modalitats esportives.

- 10.** | Recuperació i actualització del Pla Insular de Costa

Medi Natural, biodiversitat i paisatge

- 11.** | Manteniment del paisatge com a valor fonamental de l'economia de Menorca. Reconeixement de l'activitat agrària com a responsable d'aquest paisatge i patrimoni ambiental. Reconeixement de la vocació agrària, i no residencial, del sòl rústic. Tancar les expectatives urbanístiques al sòl rústic que vagin més enllà d'adecuar per a determinades activitats els casats principals i els edificis existents al seu entorn immediat, sense poder constituir nous habitatges residencials.
- 12.** | Integració paisatgística de les infraestructures, que han de ser dimensionades a les necessitats i eficients. Implantació de mesures correctores dels impactes ecològics que comportin. Renunciar a l'asfaltat de camins rurals.
- 13.** | Reprendre i concloure el Pla Insular de Costes i que quedi recollit en el PTI
- 14.** | Estricte compliment del Decret de Posidònia, amb una dotació efectiva de la vigilància.
- 15.** | Zonificar cartogràficament l'ús de les cales, platges i ports: zones de navegació, zones de bany i zones de fondeig.
- 16.** | Implementar les regulacions de la llei de caça:
- Plans tècnics cinegètics dels vedats i als terrenys lliures on es caci, amb garantia d'informació fidedigna.
 - Examen per obtenir la llicència de caça.
 - Formació al col·lectiu caçador en aspectes de legislació, gestió sostenible de vedats, coneixement del rol de determinades espècies, etc.
- 17.** | Accions necessàries per a la bona consecució de l'activitat de caça a Menorca:
- Seguiment científic de les poblacions de les espècies cinegètiques.

- b. Realització d'informes rigorosos de cada temporada de caça.
- c. Facilitar la tramitació de refugis de fauna o de terrenys lliures de caça per voluntat de la propietat.
- d. Promoure la substitució de la munició amb plom per una altra no contaminat

- 18.** | Aprovar i executar els Plans de Gestió de la Xarxa Natura 2000.
- 19.** | Parc Natural s'Albufera d'Es Grau
- a. Compliment dels objectius del Pla d'Ordenció dels Recursos Naturals del Parc Natural de s'Albufera d'es Grau.
 - b. Execució del Pla Rector d'ús i gestió de s'Albufera d'es Grau.
 - c. Gestió efectiva de la part marina del parc natural de s'Albufera d'es Grau.
- 20.** | Actualització dels plans especials dels ANEI.
- 21.** | Realitzar un Pla Insular de gestió forestal dels espais naturals protegits d'acord amb l'administració competent.
- 22.** | Reserva biosfera de Menorca
- a. Projecte de senyalització RB de Menorca.
 - b. Impulsar el contracte agrari de reserva de biosfera CARB.
 - c. Creació del centre d'Interpretació de la Reserva de la Biosfera.
 - d. Agilitzar el funcionament del Consell Social de l'Agència Menorca Reserva de Biosfera.
 - e. Impulsar l'ampliació a l'àmbit marí de la reserva de biosfera
- 23.** | Establiment d'una xarxa de microrreserves de flora a través del PTI.
- 24.** | Creació d'una xarxa de punts d'aigua (basses naturals, agrícoles, aljubs, etc.) per la creació d'hàbitats per a amfibis.
- 25.** | Creació i instauració de programa de prevenció, control i seguiment de les espècies invasores.

- 26.** | Realització d'un decàleg de bones pràctiques en totes les activitats fisicoesportives organitzades en el medi natural.
- 27.** | Actuar sobre la conservació dels torrents, ja que són els ecosistemes més deteriorats de l'illa.
- 28.** | Realitzar campanyes per promoure el consum responsable i ressaltar la transcendència de la implicació social per assegurar una gestió sostenible de l'illa.

Transport i mobilitat

- 29.** | Aplicació de les accions del Pla Director Sectorial de Mobilitat.
- 30.** | Desplegament del Pla Director Insular de transport de viatgers de Menorca.
- 31.** | Redactar un Pla Director Sectorial de Camins com a implementació de la Llei de Caminis Pùblics i Rutes Senderistes de Mallorca i Menorca, que garanteixi el dret a caminar sense perill.
- 32.** | Millora l'estat de les carreteres secundàries i carreteres rurals
- 33.** | Establir mecanismes per a l'aplicació de la Llei de Camins Pùblics, amb ajudes i col•laboració amb els ajuntaments i ens públics els inscrigu a l'inventari de Béns Municipals: evitar que es tanqui un metre de camí públic.
- 34.** | Potenciar la mobilitat interurbana sostenible:
 - a. Habilitació de circuits i itineraris interurbans per a vianants i bicicletes. Connectar punts d'ús públic importants (escoles, poliesportius...)
 - b. Foment del transport públic.
 - c. Implantar transport col•lectiu a mida dels horaris de grans centres de treball, com per exemple l'Hospital Mateu Orfila o la seu del Consell Insular.
 - d. Ubicació de serveis (escoles, sanitat, administració, etc.) pròxims als centres de les poblacions.
 - e. Preservació de les zones verdes interurbanes (síries, horts...) i foment del seu l'ús.

- f. Anar incrementant l'oferta de transport públic, a fi de disminuir el volum de tràfic individual i les necessitats d'infraestructura que pot acabar ocasionant. Millorar els horaris, i cercar fórmules per fer-lo més eficient, com per exemple sincronitzar l'autobús de l'aeroport amb els horaris dels avions.
- g. Suport a altres iniciatives de reducció del nombre de vehicles.

- 35.** | Implantar dissenys de carretera que desincentivin les velocitats elevades, a fi de minimitzar el consum de combustible, incentivar la conducció pacífica i reduir la gravetat dels possibles accidents.
- 36.** | Realitzar campanyes actives de conducció pacífica, explicant els seus beneficis amb la realitat de Menorca, quant a distàncies, temps dels trajectes, estalvis, etc.
- 37.** | Implantar transport públic col·lectiu, substitutori del privat, a punts fràgils de gran afluència turística.
- 38.** | Aprofitar les intervencions que es vagin fent a les carreteres per anar incorporant mesures per a condir la fauna silvestre i disminuir la seva mortalitat.
- 39.** | Preveure la restitució vegetal a carreteres on es facin intervencions amb planta autòctona, amb propàguls d'origen local.
- 40.** | Prioritzar l'ús de materials d'obra reciclats, sense perjudici dels requisits de qualitat, en el concurs d'obres per infraestructura viària pública..
- 41.** | Elaborar un pla del vehicle elèctric per impulsar l'ús d'aquest tipus d'automòbils a l'illa.

Riscos i emergències

- 42.** | Millora de les infraestructures de comunicació per una millor coordinació dels serveis d'emergència.
- 43.** | Posada en marxa de tècniques tradicionals de prevenció d'incendis de manera sostenible: neteja del bosc per explotació (biomassa), pràctiques silvo-ramaderes, manteniment de cultius i reparació de paret seca.
- 44.** | Projecte de construcció del tercer parc de bombers i camp de pràcticas

tiques a Es Mercadal per aconseguir complir el temps de sortida al centre de l'illa.

- 45.** | Ampliar la plantilla del cos de bombers fins a complir les ràtios exigides per la Unió Europea i la progressiva substitució dels bombers semiprofessionals (voluntaris).
- 46.** | Impulsar i col·laborar en la implementació dels plans municipals de prevenció d'incendis forestals.
- 47.** | Promoure la coordinació insular dels cossos municipals de protecció civils.
- 48.** | Promoure l'aprovació de la llei balear dels serveis de prevenció i extinció d'incendis (Lleis del Foc).

HORITZÓ VERD

L'aigua, l'energia i els residus seran els reptes més imminents als quals hauran de fer front les institucions i la població menorquina els propers anys. És imprescindible assolir la sostenibilitat d'una societat a partir de l'eficiència i la reducció en el consum de recursos. L'aigua és un recurs cada vegada més escàs a causa de la influència del canvi climàtic, però també per una inadequada planificació, mala gestió, falta d'actuacions per a la seva conservació i una distribució inadequada dels seus usos. L'energia és un instrument clau per a la transformació del model productiu cap a la sostenibilitat ambiental, social i econòmica. Per això, impulsarem un canvi energètic cap a un nou model d'energies renovables, netes i sostenibles. S'ha de seguir canviant el model de gestió dels residus perquè la destrucció sigui la darrera opció i l'objectiu a llarg termini sigui incineració pràcticament zero.

Aigua

- 49.** | Execució de les accions del Pla Hidrològic de les illes Balears.
- 50.** | Vetllar pel bon funcionament de la Junta Central d'Usuaris d'Aigües de Menorca (CUAM) per treballar per una visió en l'àmbit insular de l'aigua, anant cap a la coordinació entre ajuntaments i unificació de tarifes.

- 51.** Reivindicar la presencia a Menorca d'una delegació de la Direcció General de Recursos Hídrics.
- 52.** Incentivar el bon funcionament de la millora les xarxes de distribució de l'aigua. Reduir les fugues per davall del 10%.
- 53.** Incentivar el control de manera efectiva del compliment de les condicions de les concessionàries de distribució de l'aigua potable.
- 54.** Continuar amb les inversions financerament sostenibles (súper hàbits comptables) per la millora del cicle de l'aigua.
- 55.** Reconvertir la jardineria pública cap a l'ús eficient de l'aigua: ús de planta autòctona o adaptada al clima mediterrani, plans de gestió dels regs, tant pel que fa a l'aplicació de sistemes eficients com l'ús d'aigües reciclades o de pluvials.
- 56.** Condicionar qualsevol creixement urbanístic a la garantia de subministrament d'aigua sense que representi una sobreexplotació de l'aqüífer, i de la seva correcta depuració una vegada utilitzada.
- 57.** Control efectiu dels regadius extensos: autoritzacions, comptador d'extracció, qualificació dels terrenys, etc.
- 58.** Control efectiu de la gestió dels purins a les granges. Eliminar la connexió dels pluvials a la fossa de purins.
- 59.** Assessorament i analítica de terres per evitar l'excés d'adobament.
- 60.** Adoptar una gestió dels torrents compatible amb les funcionalitats ecològiques.
- 61.** Modificar el Pla hidrològic per adaptar-ho a la normativa europea en matèria d'aigües. Apostant per l'objectiu de controlar i limitar l'ús intensiu de l'aigua, ja que el pla actual fa inviable el compliment dels objectius de recuperació dels aqüífers deteriorats.

Residus

- 62.** Execució i seguiment de les accions del Pla Insular de Gestió de Residus no perillosos de Menorca
- 63.** Desenvolupar un programa permanent d'educació ambiental: campanya de conscienciació i de sensibilització sobre la població en ge-

neral i específicament sobre sectors que són grans generadors de residus (grans superfícies, hotels, bars, restaurants, fàbriques, etc).

- 64.** Ajudar a la introducció de sistemes de devolució, dipòsit i retorn de residus (SDDR) mitjançant un pla d'implementació d'envasos retornables.
- 65.** Potenciar els productes de cicle senzill i de fàcil reciclatge, així com els embalatges mínims i de reciclatge eficient.
- 66.** Impulsar la recollida de matèria orgànica dels grans generadors de residus orgànics (restaurants, hotels, menjadors públics, supermercats, etc.).
- 67.** Acabar les obres de la construcció de la nova planta d'es Milà.
- 68.** Incentivar activitats educatives dirigides al consum responsable, el que implica una reducció de residus.
- 69.** Treballar per una reducció efectiva dels plàstics d'un sol ús i fomentar alternatives a aquests.
- 70.** Incorporar criteris ambientalment responsables a l'administració i en els actes públics i lúdics que realitzen (Compra Pública Ètica, ús de materials reutilitzables o al manco reciclables a festes, adquisició d'aliments...).
- 71.** Facilitar al màxim l'ús de les deixalleries, amb criteris de màxim profitament i valorant el treball de creació de llocs de feina i d'inserció social
- 72.** Reformar els contenidors de reciclatge i papereres perquè no es disperzin els residus en moments de tempora i ventades.
- 73.** Incentivar l'ús de gots reutilitzables o compostables a les festes patronals o altres grans esdeveniments.
- 74.** Treballar per una major prevenció i control sobre la generació de residus.
- 75.** Estudiar la viabilitat de l'instal.lació de compactadores de residus prop dels nuclis urbans perquè el trasllat de residus com el plàstic i el cartró fins a Milà o al seu lloc de destinació final sigui més eficient.
- 76.** Fomentar l'economia circular promovent una reducció de l'ús dels recursos naturals mitjançant l'ecodisseny, el foment del residu mínim,

- | la reducció, reutilització i el reciclatge dels residus.
- 77.** | Potenciar i donar suport al desenvolupament de les noves tecnologies d'I+D+i en la gestió i tractament de residus, permetent amb això l'abast de la taxa de producció de Residu Zero a Andalusia.
- 78.** | Dissenyar i implementar un Pla de gestió integral de plàstics d'ús domèstic i industrial amb tendència a l'eliminació dels plàstics d'un sol ús i la seva substitució per materials biodegradables.

Energia

- 79.** | Aplicació de les accions del Pla de Transició Energètica
- 80.** | Reactivació del Pla d'Eficiència Energètica de Menorca.
- 81.** | Creació de l'Agència Insular d'Energia.
- 82.** | Aplicació de mesures d'estalvi i eficiència energètica:
 - 1. Auditories energètiques a edificis i instal•lacions públiques i redacció de plans d'eficiència.
 - 2. Impuls a les auditories energètiques a edificis privats, lligades a plans de millora de l'eficiència energètica.
 - 3. Adoptar polítiques que facilitin i promoguin les obres de reforma d'habitatges encaminades a la millora de l'aïllament i la incorporació de mesures d'aprofitament solar passiu.
 - 4. Prioritzar l'ús de materials locals, reciclats o de cicle curt (proximitat).
- 83.** | Política d'enllumenat públic racional i eficient: dimensionat, tecnologies i horaris.
- 84.** | Reducció de la contaminació lumínica. Incorporar la filosofia starlight a totes les actuacions.
- 85.** | Creació de comissions d'àmbit local i insular, amb participació ciutadana, que es dediquin a fomentar l'estalvi energètic, amb reptes anuals clars per disminuir el consum innecessari.
- 86.** | Impuls de les energies renovables. Compliment de l'estratègia de

- | descarbonització Menorca 2030.
- 87.** | Potenciar la producció dispersa d'energia amb renovables a l'àmbit urbà i industrial.
- 88.** | Potenciar l'energia solar tèrmica per a aigua calenta sanitària: companyes i ajudes públiques.
- 89.** | Treballar per assegurar una normativa estatal que incentivi les renovables, permetent sistemes de tarifació com el balanç net.
- 90.** | Definició de condicions ambientals i paisatgístiques per a facilitar la integració de parcs fotovoltaics i eòlics en rústic. Facilitar la inversió d'institucions i ciutadania local en aquestes plantes. Evitar la concentració de la producció energètica en poques mans.
- 91.** | Aprofitament de la biomassa d'aclarida de boscós, camins i residus agraris, tot dimensionant-ho a la capacitat anual de creixement de la vegetació. Ampliació de la demanda de consum amb el foment d'instal•lacions.
- 92.** | La incorporació d'energies renovables hauria de reduir la dependència de la central tèrmica del Port de Maó, que a més hauria de reduir la contaminació adoptant el gas natural com a combustible, transportat en vaixells
- 93.** | Continuar amb les inversions financerament sostenibles (superàvits contables) per una millor eficiència energètica.

HORITZÓ MORAT I JUSTÍCIA SOCIAL

Les administracions públiques han de prendre un paper actiu, removent els obstacles que impedeixen el desenvolupament de relacions en igualtat de condicions. Han de vetllar per la creació de les condicions necessàries perquè es desenvolupi una societat relativament igualitària en termes econòmics, i garantir condicions de treball i de qualitat de vida per a tota la població. La comunitat també té un paper prou fonamental com a espai d'acompanyament, d'incorporació i acollida de les persones especialment vulnerables o amb situació de fragilitat i per donar respostes integrals per connectar xarxes empoderament social.

Justícia Social

- 94.** | Augmentar els recursos de la conselleria de Benestar i dels ens depenents per tal de donar un millor servei a les persones usuàries.
- 95.** | Implementar sistemes d'avaluació, control i millora dels serveis que actualment s'estan prestant.
- 96.** | Formació contínua i específica para el personal de la Conselleria de Benestar i dels entes dependents per tal de millorar la qualitat de l'atenció i anar incorporant innovacions i millors als diferents serveis.
- 97.** | Proveir tant a les residències de gent gran com als centres de dia, als llocs d'atenció residencial per a infants menors d'edat i en general, a tots els espais on l'administració doni servei de menjador, productes locals, de qualitat i de proximitat.
- 98.** | Millorar i complementar la xarxa de serveis per a la gent gran.
- 99.** | Millorar l'atenció a persones amb malalties cròniques i degeneratives.
- 100.** | Elaboració i aprovació d'un protocol d'actuació en situacions de maltractament a gent gran i/o persones amb diversitat funcional com ja existeix en els àmbits d'infància i violència de gènere.
- 101.** | Enfortir els serveis socials comunitaris de caràcter preventiu.
- 102.** | Implementació de la carpeta social única, instrument bàsic per a l'accés als serveis en clau de dret.
- 103.** | Crear protocols eficaços d'actuació, que donin resposta a les necessitats de cada col•lectiu objecte de les polítiques socials.
- 104.** | Mantenir les actuals dotacions de personal en els serveis socials comunitaris bàsics, i ampliar-los quan sigui necessari.
- 105.** | Major normalització, integració, inclusió i autonomia personal, a través del treball (foment de programes de treball actiu, compliment de la reserva del lloc de treball en l'administració pública, recolzar els centres especials de treball, foment de la contractació privada, entre altres mesures).
- 106.** | Promoure l'autonomia personal i la inclusió sociolaboral de les persones amb diversitat funcional.

- 107.** Desenvolupar la concertació dels serveis i programes d'orientació, formació i inserció laboral per a col·lectius en situació de vulnerabilitat; tal i com estableix la Llei de Serveis de Persones en l'Àmbit Social.
- 108.** Ampliar i millorar l'atenció a la salut mental
- 109.** Fomentar la formació de vida independent perquè les persones puguin valer-se per sí mateixes, en la mesura que sigui factible, i afavorir el seu creixement personal.
- 110.** Millorar el Centre de menors amb atencions més especialitzades a fi de garantir una atenció amb una major individualització.
- 111.** Adoptar mecanismes necessaris per a la protecció efectiva dels menors en atenció a la seva identitat i/o orientació sexual que es trobin a la Casa d'infància i a pisos tutelats per l'administració pública.
- 112.** Seguir fent feina en l'aplicació de les clàusules socialment responsables als contractes públics, per una vertadera l'integració laboral del col·lectiu LGTBI.
- 113.** Elaborar programes de sensibilització per a la joventut sobre la violència de gènere.
- 114.** Activar els protocols ordinaris per a atendre les dones immigrants amb filles i fills a càrrec seu i normalitzar la seva situació.
- 115.** Aprovar i impulsar, tècnica i econòmicament, el Pla Insular de suport a la família.
- 116.** Creació de protocols als diferents centres competents del Consell Insular (Seus, Casa Infància, Residències, Discapacitats) per a la prevenció de conductes LGTBIfòbiques i la visibilització del col·lectiu LGTBI.
- 117.** Creació d'un órgan coordinador de les polítiques LGTBI derivat de la Conselleria que ofereixi un servei d'atenció integral al col·lectiu LGTBI i que i que executi polítiques d'igualtat.

Salut i Alimentació

La salut és un recurs que permet a les persones dur una vida individual, social i econòmicament productiva. La salut és un recurs per a la

vida diària, no un objectiu a aconseguir. La tasca de l'administració és vetllar perquè el ciutadans tenguin informació sobre com dur una vida saludable i a l'hora fomentar l'esport i una vida a l'aire lliure.

L'administració ha de fer accessible una alimentació adequada a tota la societat, amb especial atenció a aquella població més vulnerable.

Promoure la coordinació entre departaments i sectors a nivell municipal i territorial, afavorint la inclusió de consideracions relatives a la política alimentària urbana dins de les polítiques, els programes i les iniciatives en camp social, econòmic i ambiental, que interessin, entre altres coses, la distribució i el proveïment alimentaris, la protecció social, la nutrició, l'equitat, la producció alimentària, la instrucció, la seguretat alimentària i la reducció dels desaprofitaments.

- 118.** Promoure la formació destinada a infants, joves i els diferents agents socials per facilitar eines sobre prevenció de la salut, així com habilitats i coneixements per viure de forma saludable: sexualitat, problemes de drogodependència, etc.
- 119.** Potenciarem l'activitat física i l'esport. De la mateixa manera, s'han de promoure les activitats extraescolars i procurar que aquestes activitats siguin gratuïtes i formi part a l'educació de l'alumnat.
- 120.** Promoure l'esport per a les persones majors i aquelles amb mobilitat reduïda, adaptant-ho a les seves necessitats i fent-les interactuar amb la resta de la ciutadania.
- 121.** Recuperarem el poder de la gestió pública i la promoció de l'esport menorquí des de l'Administració, amb transparència en la gestió i una informació real i efectiva a l'usuari.
- 122.** Fomentarem programes col·laboratius entre institucions públiques, centres escolars i centres de salut perquè els equips multidisciplinaris reforcin la prevenció i tractament, de forma coordinada i eficient, de malalties i lesions com a diabetis tipus 2, hipertensió, depressió, etc.
- 123.** Garantir el desenvolupament d'un projecte de vida digna significa garantir una bona salut física, mental i també de salut pública.
- 124.** Afavorir la implantació progressiva d'aliments ecològics i locals en els menjadors de centres educatius, centres sanitaris, seus de l'administració, etc.
- 125.** Impuls i continuïtat de l'Estratègia de polítiques alimentàries ecolò-

- giques i de proximitat.
- 126.** Creació d'un banc de terres per garantir l'accés a la terra a les persones i famílies que vulguin cultivar.
- 127.** Elaborar un cens de les terres cultivables en desús i promoure acords amb els seus propietaris perquè puguin ser distribuïdes entre les persones, grups o cooperatives que vulguin produir aliments, amb el compromís d'una gestió responsable, un projecte mediambientalment sostenible i un pla de viabilitat econòmica.
- 128.** Facilitar l'accés a una alimentació de proximitat, sostenible i saludable a la població, fomentant mercats agraris locals i promovent els circuits curts de comercialització.
- 129.** Treballar per a la conscienciació, recolzament i formació en les malalties alimentaries com les al·lèrgies o la celiaquia.
- 130.** Treballar per la concienciació sobre les al·lèrgies alimentàries i la celíaca, estudiar vies d'ajuda econòmica per a les persones que pa-teixen les al·lèrgies alimentàries.

Habitatge

- 131.** Reclamar al Govern Balear les competències en habitatge, i entre tant no arribin, la gestió delegada de les mateixes, especialment les referides a l'IBAVI, dotant l'oficina de Menorca dels recursos humans i materials suficients per atendre en condicions mínimes de qualitat a la ciutadania de Menorca.
- 132.** Reclamar la posada a disposició de la ciutadania per via de licitació pública, de tots els solars en mans de les administracions públiques i de la Sareb a Menorca, per a la preadjudicació a cooperatives d'auto-promoció d'habitatge en cessió d'ús, així com construcció de noves promocions d'habitatge social o dotacional públic.
- 133.** Creació d'una oficina que gestioni els habitatges buits: recerca dels habitatges (averiguació del nombre, localització, estat en què es troben i caracterització del títol de propietat) i obres de rehabilitació necessàries, a fi i efecte d'aconseguir crear i mantenir dotades borses d'habitatge social
- 134.** Manteniment de l'Oficina Insular d'Habitatge creada aquesta legislatura, per l'assessorament jurídic i acompañament social a persones

(deutors de bona fe) amenaçades de desnonaments de lloguer o llançaments hipotecaris, recerca d'alternativa habitacional quan no s'hagi aconseguit aturar el desallotjament, resolució de conflictes en relació al primer habitatge (lloguer, compra, precari), el seu finançament, comunitats de propietaris i/o veïns, implementació de mesures de segona oportunitat, derivació als serveis socials dels usuaris que en puguin resultar beneficiaris i especial seguiment de la confecció d'informes dels serveis socials municipals per tal d'evitar desallotjaments forçosos en seu judicial, garantint el prescrit a l'article 47 de la Constitució Espanyola, l'article 11 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), ratificat per Espanya i en general, els estàndards internacionals en drets humans en aquesta matèria.

- 135.** En els casos referits a l'apartat anterior, s'intentarà trobar una solució habitacional alternativa que no superi el 25-30% dels guanys familiars.
- 136.** Assessorament en eficiència energètica i pobresa en el marc del Pla d'Habitatge Social de Menorca.
- 137.** Afavorir la creació de cooperatives (de serveis o d'habitatge) que permetin models de tinença alternatius a la propietat o el lloguer, tant amb fòrmules d'autopromoció en solars públics com privats.
- 138.** Potenciar nous models d'habitatge col•lectiu, com ara apartaments amb serveis comuns, específics per a estudiants, joves treballadors en procés d'emancipació de l'àmbit familiar, gent gran, etc. afavorint edificis intergeneracionals i interclassistes, amb diferents graus de tutelatge en funció de les fases de la vida.
- 139.** Encarregar a l'Obsam la confecció de taules de preu de lloguer de referència ponderant factors com localització, estat de conservació, superfície, etc.
- 140.** Adquisició i posada en funcionament d'un centre de baixa exigència i una unitat d'emergència social per persones sense llar i de dos pisos "housing first".
- 141.** Crear una xarxa insular de pisos d'emergència habitacional (com a mínim un per cada poble de Menorca).
- 142.** Continuar amb el programa de lloguer ètic, afavorint preus de lloguer més assequibles i terminis contractuals més llargs que els previstos a la Llei d'Arrendaments Urbans.

- 143.** Implementar i col•laborar amb els Ajuntaments per executar accions lligades al Pla de l'Agenda Urbana de Menorca dirigides a minvar o solucionar problemes d'exclusió socioresidencial i vulnerabilitat energètica, rehabilitació tant d'edificis com de barriades i els seus espais públics, eliminació de barreres arquitectòniques i en general millora de les condicions d'accessibilitat, gestió del cicle de l'aigua i de generació de residus, i en general, significació d'àrees urbanes desfavorides, impulsant models col•laboratius de l'economia social i solidària i afavorint l'enfortiment de la xarxa associativa veïnal, dels sindicats de llogateres, de les plataformes d'afectats de les hipoteques, etc. procurant la seva presència activa a la Mesa Insular de l'Habitatge.
- 144.** Promoció i desenvolupament de contractes de parceria urbana, en els quals propietaris i usuaris surten beneficiats.
- 145.** Abordar les necessitats reals d'esponjament urbà i edificabilitat com a mesura de protecció territorial, abaratiment de preus d'habitatge social i de sostenibilitat econòmica.
- 146.** Fomentar l'eliminació de les barreres arquitectòniques, especialment en els habitatges públics i en les gestionades per l'Administració o que tinguin ajudes públiques.
- 147.** Impulsar l'eficiència energètica, tant de l'obra nova com del parc construït; amb implantació del model "edifici de consum gairebé nul" (early zero-energy building o nzeb) en el termini més breu possible en el marc de les directrius europees (estratègia 20-20-20), havent-se d'erigir tots els edificis públics com a exemple i paradigma d'eficiència energètica (aïllament tèrmic, gestió eficient de l'aigua, etc.) i utilització d'energies renovables. Entre altres accions, s'impulsaran:
1. La recerca de fòrmules de finançament, ajuts i subvencions per tal de facilitar les accions descrites a l'apartat anterior.
 2. El foment de l'ús de cobertes vegetals, aljubs d'aigües pluvials, sistemes de depuració d'aigües domèstiques, etc.
 3. La promoció de l'autoconsum domèstic (plaques solars en teulades o façanes) i el balanç net a la xarxa, com a forma de gestió i producció d'energia en malla i no centralitzada, afavorint la democratització i col•lectivització de l'energia, per tal d'anar assolint cert grau d'dependència respecte de les grans companyies energètiques.

ECONOMIA

Les mesures que es prenguin en l'economia poden ser decisives no només per avançar cap a una nova economia, sinó també per avançar cap a uns horitzons verds i morats i construir un nou model industrial i una economia circular. Hem de posar al capdavant la nostra indústria, el nostre comerç, la nostra agricolatura i la nostra gent davant l'enorme poder que estan acumulant els oligopolis en els sectors estratègics, en prejudici de les PYMES i de la ciutadania en general, que són qui paguen les conseqüències.

Comerç, activitat empresarial i Industrial

- 148.** | Execució d'accions de sostenibilitat del Programa comerç, innovació i proximitat
- 149.** | Impuls del programa ecocentres ambientals
- 150.** | Definició d'un sistema d'indicadors d'ocupació verda al Pla Director Sectorial d'Ocupació
- 151.** | Incorporació de criteris de sostenibilitat al Pla Director Sectorial d'Equipaments Comercials
- 152.** | Suport al comerç de proximitat.
- 153.** | Fomentar l'emprenedoria des de l'òptica de l'economia social i l'economia circular.
- 154.** | Fomentar la trobada i el diàleg entre els diferents agents socials i econòmics. Valoritzar socialment l'emprenedoria. Combatre els negocis especulatius
- 155.** | Continuar amb els Plans d'inserció laboral i formació que ofereix el SOIB a les administracions públiques
- 156.** | Potenciar les indústries agroalimentàries amb productes locals de qualitat i el valor afegit de ser respectuosos amb el medi ambient: conserves de fruita, conserves de peix, gelats, pastisseria, oli, vi, formatge artesanal, embotits diferenciats, llegums, farina,etc.
- 157.** | Fomentar indústries agroalimentàries de processament de 4a i 5a gamma, per intentar donar més sortida a la producció local a través

- | de l'hostaleria.
- 158.** | Fomentar i atreure l'establiment a Menorca d'indústries lligades a la salut i la qualitat ambiental, com les de dietètica, herboristeria, biocosmètica, parafarmàcia, talassoteràpia, etc.
- 159.** | Fomentar i atreure empreses d'estudi i aplicacions informàtiques, el que implica també un esforç en infraestructures de telecomunicació.
- 160.** | Impulsar indústries tecnològiques de l'economia verda: renovables... Estudiar maneres de facilitar la inversió local en aquests projectes.
- 161.** | Estimular la investigació d'activitats econòmiques a partir de recursos o matèries primeres locals. Per exemple, estudiar usos de la fusta d'ullastre, un recurs molt abundant. Innovar en l'ofici d'arader.
- 162.** | Amb la finalitat de fomentar la dinamització econòmica, també considerem necessari instar a la reforma de la Llei de Cooperatives que faciliti l'acció veritablement col•laborativa.
- 163.** | Fomentar el consum local en mercats, supermercats i petit comerç.
- 164.** | Facilitar assessorament i ajuda a les administracions locals per a la implantació gradual d'aquestes solucions i la reutilització d'equips informàtics i altres elements o eines tecnològics.
- 165.** | Crear espais municipals oberts, on es fomentin programes de recerca i innovació tecnològiques, adaptats a les necessitats i característiques locals.

Agricultura, ramaderia i pesca

- 166.** | Aconseguir la conservació del mar, en bon estat ambiental i productiva a través d'un ús col·lectiu responsable, la gestió sostenible dels recursos i l'enfortiment de la seva capacitat de recuperació.
- 167.** | Aplicació de l'Estratègia de desenvolupament Local Participatiu del grup d'acció local de pesca de Menorca.
- 168.** | Reformulació i ampliació de les línies i la dotació del Programa del Contracte Agrari de la Reserva de Biosfera.
- 169.** | Aplicació de les accions i seguiment de l'Estratègia Local Participativa Rural de Menorca

- 170.** Incentivar les explotacions mediambientalment integrades. Mantenir les convocatòries anuals del CARB i els requisits i incentius que la fan una ajuda diferenciada, fomentar la custòdia del territori, l'agricultura i la ramaderia ecològica...
- 171.** Desenvolupar les eines i incentius per a la promoció de la custòdia del territori en l'àmbit agrari contemplades a la Llei 3/2019 agrària de les Illes Balears.
- 172.** Promoure la diversificació de la producció agrària i ramadera, assegurant pràctiques ambientalment respectuoses.
- 173.** Promocionar circuits curts de comercialització.
- 174.** Implantar noves TIC en les explotacions agràries, en les explotacions ramaderes o en els vaixells de pesca i impulsar les tecnologies de l'energia solar.
- 175.** Ajudar a la comercialització de la producció local respectuosa amb el medi ambient i de qualitat garantida. Incentivar iniciatives de transformació a productes de 4a i 5a gamma, per intentar donar més sortida a través de l'hosteleria.
- 176.** Desincentivar les explotacions intensives, que comporten una devallació del producte, un elevat consum d'aigua, deteriorament del sòl, pèrdua de biodiversitat, maltractament animal, contaminació d'aqüífers...
- 177.** Facilitar el turisme rural, però exigint sempre el manteniment de l'explotació agrària.
- 178.** Tancar les expectatives urbanístiques al sòl rústic. L'especulació immobiliària és un fre al desenvolupament de les finques agràries.
- 179.** Definir sistemes de gestió sostenible de la pesca. Millorar la informació sobre les captures reals.
- 180.** Gestió eficient de les Reserves Marines. Millores en la inspecció de pesca.
- 181.** Impulsar polítiques de suport a la custòdia pesquera.
- 182.** Promocionar zones exclusives per la pesca de la llagosta amb nansa.
- 183.** Treballar per una gestió del medi marí diferenciada de la resta de l'arxipèlag, per la qual cosa vetllarem, perquè es mantingui la vigi-

| lància en la reserva.

- 184.** | Impulsar el Contracte Agrari Reserva de la Biosfera (CARB):
- Consolidar l'ajuda a l'assessorament agrari.
 - Oferir formació per la capacitació dels pagesos per fer-los més resistents i competitius.
 - Promoure la diversificació de la producció agrària i ramadera.
 - Incentivar l'agricultura i la ramaderia ecològiques.
 - Facilitar que es realitzin activitats complementàries en les finques: apicultura, transformació, activitats d'oci, agroturisme, agroestances, formació, comerç; però sempre mantenint l'activitat agrària en preventió de l'especulació immobiliària.
 - Afavorir, amb ajudes específiques i suport tècnic, la incorporació de joves agricultors.
- 185.** | Ampliar i reforçar les fires i mercats agroalimentaris, donant preferència als productes de custòdia agrària, ecològics locals i CARB.
- 186.** | Facilitar la tramitació de Refugis de Fauna o terrenys lliures de caça per voluntat de la propietat.
- 187.** | Impulsar polítiques de suport a la custòdia pesquera i protecció de grans àrees marines.
- 188.** | Millorar la transferència del coneixement. Reconèixer i assegurar la transmissió de la saviesa tradicional de la gent del camp i el mar de Menorca.
- 189.** | Millorar la implantació dels plans tècnics de caça.

Turisme

Les Illes Balears són una de les primeres destinacions dins la primera destinació mundial que és Espanya (d'acord al World Economic Forum).

Això obliga a les nostres Illes no tan sols mantenir el lideratge, sinó l'exemplaritat.

Malauradament, la riquesa del turisme en totes les seves dimensions - econòmica, laboral, social, cultural - s'hi ha estancat a una única dimensió, que és la competitivitat ferotge amb altres destinacions que no comparteixen la mateixa lliga de qualitat i atenció al visitant que hem sabut desenvolupar i aplicar en 60 anys d'experiència turística, i que ens obliga a:

- a. Un mercat laboral precaritzat (malgrat ~15 milions de visitants contra 1 milió de residents),
- b. Ofertes irrisòries (malgrat comptar amb infraestructures i serveis públics universals amb una homologació i excel·lència europees) i
- c. Una sobre-explotació dels recursos per a mantenir creixements any rere any (malgrat l'evolució de les destinacions pioneres cap a la qualitat i no la quantitat).

Al nostre Programa presentem mesures que ens permetin fer del turisme una activitat de totes i de tots, una economia més productiva i inclusiva, i una experiència responsable i satisfactòria per a un turisme hiperconnectat, cada vegada més conscienciat i interessat per territoris que respectin el seu entorn físic i humà.

- 190.** Invertir en producte per poder potenciar segments de turisme alternius al sol i platja, més desestacionalitzats: turisme de natura, senderisme, vela, submarinisme, gastronomia, turisme eqüestre, congressos, arqueologia, turisme de salut, etc.
- 191.** Destinar bona part de la promoció turística a l'obertura de nous mercats menys estacionals i no vinculats al turisme massiu de sol i platja, com els citats anteriorment.
- 192.** Atendre els símptomes de massificació, i cercar-hi solucions.
- 193.** Condicionar sempre el turisme rural al manteniment de les explotacions agràries i amb regulacions sobre els edificis d'antiguitat, ubicació, valor arquitectònic i percentatge reservat per a la gestió agrària.
- 194.** Aplicació sistemàtica de criteris per anar legalitzant places turístiques no declarades i augmentar la seva qualitat.
- 195.** Reconvertir els establiments i les zones turístiques amb criteris de reducció de places i d'adequació als paràmetres urbanístics vigents, amb els objectius de reduir pressió humana, disminuir impacte ambiental i augmentar la qualitat de l'oferta.

- 196.** En el turisme de creuers, apostar pels petits i mitjans, atès que són els que econòmicament resulten més positius, i abandonar nous projectes d'infraestructures per a megacreuers, que contribueixen en gran manera a la massificació turística amb poc rendiment econòmic.
- 197.** Procurar el bon estat de les platges millorant el sistema de gestió i neteja amb la incorporació de criteris que assegurin el bon estat dels sistemes dunars i les funcions beneficioses de la posidònia. Invertir en campanyes que expliquin la importància de la posidònia pel turisme i les platges en concret.
- 198.** Estudiar la manera d'anar corregint impactes negatius al Camí de Cavalls i fer-ne un bon manteniment (fenòmens d'erosió, trams d'extrema fragilitat...)
- 199.** Definir estratègies per reduir l'impacte de la pressió difusa.
- 200.** Incorporar les previsions del canvi climàtic en la planificació de producte turístic i infraestructures (augment de la temperatura, pujada del nivell de la mar, extinció de la posidònia...)
- 201.** Continuar i incorporar nous sectors socials i professionals al debat sobre el model turístic
- 202.** Revisió del Pla especial del camí de cavalls
- 203.** Executar el Pla De Turisme Específic. Diversificació turística (espai, salut, familiar, temàtica, esportiu, eqüestre, ociosa, gastronòmica, congressual...) i a la diferent esfera espaciotemporal, incident en l'allargament de la temporada turística fins a un mínim de sis mesos.

TERCER SECTOR

- 204.** Implementar la Llei del Tercer Sector d'Acció Social i la llei de Serveis a les Persones en l'àmbit Social
- 205.** Estudiarem la possibilitat d'establir línies de finançament per al manteniment i adquisició de noves infraestructures que permetin a les entitats del Tercer Sector o Sector Social ampliar i millorar els seus serveis
- 206.** Reconeixem la cooperació per al desenvolupament com una política pública necessària i, en conseqüència, compleixin amb el compromís

- | de l'aportació del 0,7 per cent (del PIB).
- 207.** | Treballarem per reforçar el paper del Fons Menorquí de Cooperació com a entitat de referència de la cooperació de Menorca.
- 208.** | Treballar per complir els compromisos amb l'economia social i solidària, donant continuïtat al Pla Director de d'economia social 2018-2022
- 209.** | Millorar el seguiment del Pla mitjançant el Consell d'economia Social
- 210.** | Estudiarem la possibilitat d'incrementar les ajudes a les empreses d'inserció social pel manteniment de llocs de treball i per a tècnics de producció i acompañament
- 211.** | Donarem suport en la mesura del que preveu la llei a projectes i nous models d'economia social o solidària.
- 212.** | Donarem compliment a la nova llei de contractació pública per garantir la presència de licitacions públiques del model de reserva de mercat per empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'im-prescindibilitat social

APRENEM DEL PASSAT, CAMINEM CAP AL FUTUR

L'educació i la cultura són el motor de progrés i de transformació social que ens haurà de situar en les millors condicions per afrontar els reptes futurs i sintetitzen la llibertat individual i col•lectiva, el desenvolupament de les aptituds i del coneixement per créixer com a persones autònomes i responsables socialment.

Volem acometre el repte de reflexionar i superar els estereotips i pre-judicis encara vigents a les indústries culturals i descobrir el paper de la creació artística en el foment de la igualtat, el respecte a la diversitat i la no-violència.

Cultura

- 213.** | Implusar línies d'ajudes específiques per municipis amb l'objectiu d'habilitar espais públics com a llocs d'impuls d'activitats artístiques afavorint l'autogestió.

- 214.** | Impulsar les arts escèniques en qualsevol de les seves expressions.
- 215.** | Fer més assequible la cultura a la ciutadanía.
- 216.** | El Consell Insular de Menorca en col.laboració amb els Ajuntaments treballarà per la dotació d'espais culturals i multifuncionals als municipis de l'illa.
- 217.** | Realitzar un inventari dels recursos ja existents, locals, recursos humans en el departament de cultura del Consell, d'entitats i esdeveniments culturals. Hem de saber amb què comptem abans de posar-nos a treballar.
- 218.** | Optimitzar l'ús de les cases de cultura i les biblioteques. Ampliar l'horari en la mesura del possible.
- 219.** | Definir criteris pel manteniment del patrimoni etnològic, com per exemple la tipologia a mantenir en les parets seques.
- 220.** | Dotarem de recursos i personal suficient per millorar el servei coordinador de biblioteques i per ampliar els horaris d'obertura en funció de les necessitats i demandes dels usuaris de cada població per fomentar i promoure la lectura mitjançant la programació d'activitats per a totes les edats.
- 221.** | Vetllar perquè les persones LGTBI tuguin accés als espais de trobada, formació, educació i lúdics per fomentar la seva integració social

Patrimoni Històric

- 222.** | Elaboració d'una eina de gestió per a l'inventari de llocs d'interès geològic
- 223.** | Actualització del Pla Insular de gestió del patrimoni històric
- 224.** | Potenciar el museu de Menorca com a museu de referència de la història de la nostra Illa:
 - 1. Impulsar l'apertura a la societat menorquina i els visitants, promovent visites escolars i exposicions temporals.
 - 2. Impulsar la producció científica, per fer del museu un centre d'investigació sobre el patrimoni.

Joventut

- 225.** | Inclusió d'activitats de sostenibilitat al Pla de Menorca Jove.
- 226.** | La música i els músics han de tenir més obertura cap a la ciutadania i hem de donar més oportunitats.
- 227.** | Creació d'activitats didàctiques i culturals a museus, arxius, biblioteques per donar a conèixer els seus fons i les seves funcions a la ciutadania i de forma específica als infants i adolescents en etapa escolar.
- 228.** | Promourem espais idonis per al desenvolupament d'activitats culturals, formatives i artístiques.
- 229.** | Visibilitzar i normalitzar el col·lectiu LGTBI en certàmens culturals i esdeveniments esportius
- 230.** | Promoure la major i millor adequació lingüística en català dels treballadors de l'Administració pública, especialment en aquells llocs de treball que tinguin entre les seves funcions l'atenció directa al públic.
- 231.** | Establir un pla de coordinació i cooperació entre turisme i cultura.
- 232.** | Impulsarem la creació de referents culturals propis i per a tots a través dels mitjans de comunicació.
- 233.** | Fomentarem intercanvis amb altres regions i països, la recerca (R+D+I), les exposicions i espectacles (musicals, teatrals, etcètera) itinerants i les beques per a artistes.
- 234.** | Millorar la senyalització dels jaciments arqueològics, de vegades inexistent, en la qual consti l'horari de visites. Ampliarem la possibilitat de visites a tots els llocs talaiòtics, no solament als més coneguts. Prestarem especial atenció a una il·luminació respectuosa, seguint el criteri dels experts, dels monuments talaiòtics, i com mantenir-los nets i cures. Volem potenciar els camps de treball, tant a l'estiu com fora de temporada, procurant recuperar els talents joves que han hagut d'abandonar l'illa, malgrat els seus estudis en Geologia, Arquitectura, Arqueologia, etcètera.
- 235.** | Igualment, es fomentarà la publicació de guies turístiques, arqueològiques, etcètera, en les llengües d'ús majoritari entre els nostres visitants i turistes.

Educació

- 236.** Es garantirà la igualtat d'oportunitats d'accés a l'etapa 0-3 a través de bonificacions o gratuïtat.
- 237.** Sol·licitar a la Conselleria d'educació que l'oferta de cicles formatius postobligatoris garanteixi la continuïtat dels mateixos per als dos nivells (grau mitjà i grau superior) i per a l'ampliació d'estudis en la Universitat de les Illes Balears (extensió d'Alaior) com per exemple els relacionats amb arqueologia, biologia marina, etcètera.
- 238.** Treballar per un sistema educatiu que fomenti la responsabilitat social individual, la bona convivència, la tolerància i el diàleg, la participació ciutadana i els valors democràtics.
- 239.** Realitzar projectes conjunts entre centres educatius i entitats del tercer sector perquè els alumnes aprenguin a participar en processos reals fora de l'aula, com a part de la seva formació. Potenciar el voluntariat.
- 240.** Crear i reestructurar aules d'estudi, ludoteques o espais comuns per a infants i joves.

Famílies

- 241.** Augmentarem les ajudes i beques de menjador, material escolar i transport de manera que complementin les concedides per l'Administració autonòmica i en coordinació amb serveis socials.
- 242.** Fomentar la participació de tots els agents que formen part del món educatiu (alumnat, famílies, professorat, Administració, consells escolars...), reconeixerem la tasca de les AMPA i les famílies, promoure activitats i augmentar les ajudes.
- 243.** Impulsar polítiques educatives inclusives i innovadores per a l'alumnat d'infantil, primària, secundària i formació professional
- 244.** Garantir la dotació econòmica al projecte Paidos a Ciutadella i estudiar la viabilitat d'impulsar el projecte a Maó

GARANTIES DEMOCRÀTIQUES

L'estratègia de transparència i bon govern del Consell Insular de Menorca té per objectiu donar compte a la ciutadania de la seva activitat i de la gestió dels seus recursos. La intenció però, és anar més enllà de les prescripcions legals, és a dir, no només complir la Llei de transparència, accés a la informació i bon govern, sinó definir una política insular prioritària que garanteixi la qualitat dels serveis, l'ètica en el funcionament de l'Administració, la rendició de comptes i l'enfortiment institucional.

Respecte de la participació ciutadana, hem de facilitar a totes les persones interessades, formar part del nostre sistema polític, de la nostra societat i del nostre país, per què només així, podran contribuir a millorar el resultat de les polítiques públiques i, en darrer terme, la qualitat de vida, el benestar i el desenvolupament personal de tota la ciutadania.

Transparència

- 245.** Treballar a facilitar la consulta de la normativa: elaboració de textos refosos, cartografia unificada, etc.
- 246.** Donar compliment als acords de la comissió de seguiment de l'estratègia de transparència i bon govern del Consell Insular de Menorca.
- 247.** Fer una nova pàgina Web del Consell Insular de Menorca per tal de millorar la usabilitat.
- 248.** Assolir el compliment íntegre dels indicadors de transparència Internacionals.

Participació Ciutadana

- 249.** Afavorir que la ciutadania es comprometi amb els problemes de la societat, potenciant la divulgació rigorosa, la transparència, els espais de diàleg amb participació efectiva, l'associacionisme. Establir línies de suport a l'organització de trobades intersectorials.

- 250.** | Potenciar òrgans de participació ciutadana organitzats i regits per la ciutadania -no per les administracions-, en l'àmbit municipal i en l'àmbit insular. Un exemple podrien ser els Consells de Ciutat.
- 251.** | Creació i impuls de Consells o Comissions LGTBI a nivell insular d'acord amb les nostres competències
- 252.** | Incorporar les entitats del tercer sector en les taules i organismes de participació social i econòmica.
- 253.** | Realitzar un inventari dels equipaments públics infrautilitzats a Menorca per posar-los a l'abast de la ciutadania, fomentant mecanismes de gestió col·laborativa.
- 254.** | Aprovació i desenvolupament del Pla Insular del Voluntariat.
- 255.** | Impulsar l'aplicació de la nova Llei Balear de Consultes i Referèndums populars, i adaptar a la mateixa el reglament de Participació Ciutadana del Consell Insular de Menorca.
- 256.** | Impulsar i donar suport al teixit associatiu de l'illa de Menorca.

Bon govern

- 257.** | Compliment del Codi de Bon Govern
- 258.** | Simplificació i agilització de tràmits administratius, sense implicar pèrdues de garanties.
- 259.** | Implantació progressiva de carteres de serveis i plans de qualitat al Consell Insular de Menorca per tal de millora de l'eficiència en atendre als usuaris.
- 260.** | Internalitzar i consorciar de forma progressiva els serveis de recaptació de tributs dels ajuntaments, afavorint la unificació tarifaria insular.
- 261.** | Avançar en la implementació de l'administració electrònica.
- 262.** | Aprovar i redactar projecte per noves instal•lacions i centre de treball de l'empresa pública SILME.
- 263.** | Reduir progressivament l'índex d'interinatge del Consell Insular de Menorca.

- 264.** Continuar amb la implantació de clàusules socialment responsables i socialment sostenibles en la contractació pública.
- 265.** Facilitar i agilitzar els tràmits administratius
- 266.** Els empleats públics rebran formació en matèria d'igualtat, i sensibilització LGTBI, especialment els professionals que són adscrits a l'òrgan coordinador LGTBI.
- 267.** Adoptar mesures per a que els espais de les administracions públiques siguin lliures d'LGTBIfòbia
- 268.** Adaptar els formularis, sol·licituds, documents a una perspectiva feminista i sensibilitzada amb el col·lectiu LGTBI. Utilitzar conceptes com Gènere No Binari i Cis en lloc d'home-dona, pare-mare...
- 269.** Seguir fent feina en l'aplicació de les clàusules socialment responsables als contractes públics , per una vertadera l'integració laboral del col·lectiu LGTBI

Versión en castellano

Este programa está realizado a partir de los objetivos que rigen el Plan de Reserva de la Biosfera, ya que consideramos que todas las actividades y políticas que se desarrolle en Menorca tienen que permitir la gestión sostenible de nuestra isla y tienen que caminar hacia una armonización de la conservación del patrimonio natural y cultural y el desarrollo económico.

Menorca como miembro de la Red de Reservas de Biosfera, tiene que ser pionera y tiene que poder exportar buenas prácticas en relación a la integración adecuada entre desarrollo humano y la conservación de la naturaleza y el patrimonio.

- Conservar, restaurar y promover la sostenibilidad de los usos de los ecosistemas terrestres, y frenar la pérdida de biodiversidad, a través de la gestión adecuada de los recursos.
- Conseguir una mejor productividad y buen estado de conservación del mar, a través de un solo colectivo responsable, la gestión sostenible de los recursos y el endurecimiento de su capacidad de recuperación.
- Garantizar la conservación, mejora, restauración y el buen uso del patrimonio arquitectónico, arqueológico, sociocultural y etnológico a través de las herramientas adecuadas.
- Trabajar para la utilización racional del territorio que evite la dispersión, favorezca la cohesión social, garantice el derecho a disfrutar de una vivienda digna, atendiendo la preservación y la mejora de los sistemas de vida tradicionales en las áreas rurales y consolidar un modelo de territorio globalmente eficiente.
- Mejorar la eficiencia del uso del agua en todos los sectores, favoreciendo la reducción del consumo, su reutilización e incrementar la calidad del agua.
- Reducir sustancialmente la generación de residuos e incrementar la valorización material mediante la prevención, la reducción, la reutilización y la preparación para la reutilización y el reciclaje.
- Aumentar sustancialmente la eficiencia energética y el porcentaje de autoabastecimiento energético procedente de renovables.
- Incentivar una movilidad probada más eficiente y disminuir la dependencia de combustible fósil.
- Conseguir un desarrollo económico y social sostenible, favoreciendo la economía circular, verde y social.

- Convertir Menorca en un lugar de aprendizaje, innovación y experimentación de referencia en el ámbito de la sostenibilidad y el desarrollo sostenible con la participación e implicación de toda la comunidad.
- Asegurar que todos los agentes públicos y privados, y especialmente las personas jóvenes, adquieran de forma inclusiva los conocimientos, capacidades y habilidades necesarias para promover el desarrollo sostenible y los estilos de vida sostenibles.
- Potenciar la investigación científica y la generación de conocimientos para mejorar la transferencia hacia los sistemas y tejidos productivos.
- Fomentar la innovación y demostración en sostenibilidad y la eficiencia del uso de los recursos en el sector público y privado.
- Desarrollar e implantar herramientas para controlar los impactos del desarrollo económico y no superar la capacidad de carga ambiental y social de la isla teniendo en cuenta la gestión adaptativa.
- Lograr la coordinación y cooperación de los agentes económicos, públicos y privados, para avanzar conjuntamente hacia el desarrollo sostenible.
- Establecer canales de colaboración público-privada necesarios para ejecutar de forma participativa el Plan de Acción de la RB.
- Colaborar en redes y entidades de referencia a nivel isleño, estatal e internacional y trabajar para hacer aportaciones que permitan avanzar hacia la sostenibilidad a nivel global.
- El feminismo y la perspectiva de género y LGTIB conforman ejes transversales de todas las políticas públicas que lleve a cabo el Consell de Menorca.

Índice

Modelo territorial	41
Planificación territorial	41
Medio natural, biodiversidad y paisaje	42
Transporte y movilidad	44
Riesgos y emergencias	46
Horizonte verde	46
Agua	47
Residuos	48
Energía	49
Horizonte morado y justicia social	51
Justicia social	51
Salud y alimentación	53
Vivienda	55

Economía	57
Comercio, actividad empresarial y industrial	57
Agricultura, ganadería y pesca	59
Turismo	61
Tercer sector	63
Aprendemos del pasado, caminamos hacia el futuro	64
Cultura	64
Patrimonio histórico	65
Juventud	65
Educación	67
Familias	67
Garantías democráticas	68
Transparencia	68
Participación Ciudadana	68
Buen gobierno	69

MODELO TERRITORIAL

La gestión urbanística y la preservación de los espacios naturales de la isla de Menorca han permitido mantener en gran medida los valores territoriales de los cuales podemos disfrutar hoy en día. La dinámica agro-ganadera es el principal agente de transformación del territorio y ha mantenido el equilibrio territorial durante muchos años. El proceso de urbanización del suelo se ha mantenido más contenido que en otras zonas turísticas. Por lo tanto es voluntad de este partido continuar con este modelo de gestión de contención del territorio y de sus recursos, en equilibrio y de forma ordenada.

Planificación territorial

- 1.** | Aprobación del Plan Territorial Insular de Menorca.
- 2.** | Impulsar el Consorcio en Rústico, para poder aplicar disciplina urbanística sobre las infracciones urbanísticas y convertirlo en oficina técnica de planificación colaboradora de los ayuntamientos.
- 3.** | Condicionar los agroturismos y los hoteles rurales al mantenimiento de la actividad agraria de manera profesional.
- 4.** | Apostar por priorizar el traslado de volúmenes aislados existentes y no útiles hacia las casas tradicionales de campo principales y frenar la apertura de nuevos caminos que no respondan a la gestión agraria.
- 5.** | Impedir que las fincas puedan renunciar a la explotación agraria cuando se desarrollen otros negocios. Las otras actividades han de ser complementarias de la gestión agraria, pero no substitución, con el fin de mantener la gestión del territorio y el potencial de producción agrícola y ganadero.
- 6.** | Ubicar las actividades industriales en polígonos y renunciar a ubicarlas en suelo rústico.
- 7.** | Valorar la capacidad de carga de las playas y del litoral de Menorca.
- 8.** | Implantar un Plan de actuación para adecuar y modernizar las instalaciones de las sedes y pabellones deportivos.

- 9.** Realizaremos estudios de las diferentes instalaciones de las que disponen los centros deportivos (zonas públicas, parques activos...) evaluando su estado, su gestión y analizando los déficits que puedan existir en la práctica de las diferentes modalidades deportivas.
- 10.** | Recuperación y actualización del Plan Insular de Costa.

Medio natural, biodiversidad y paisaje.

- 11.** Mantenimiento del paisaje como valor fundamental de la economía de Menorca. Reconocimiento de la actividad agraria como responsable de este paisaje y patrimonio ambiental. Reconocimiento de la vocación agraria, y no residencial, del suelo rústico. Cerrar las expectativas urbanísticas en suelo rústico que vayan más allá de adecuar determinadas actividades a las casas tradicionales de campo principales y los edificios existentes en su entorno inmediato, sin poder constituir nuevas viviendas residenciales.
- 12.** Integración paisajística de las infraestructuras, que han de ser dimensionadas a las necesidades y eficientes. Implantación de medidas correctoras de los impactos ecológicos que conlleven. Renunciar al asfalto de caminos rurales.
- 13.** Retomar y concluir el Plan Insular de Costas y que quede recogido en el PTI.
- 14.** Estricto cumplimiento del Decreto de Posidonia, con una dotación efectiva de la vigilancia.
- 15.** Zonificar cartográficamente el uso de las calas, playas y puertos: zonas de navegación, zonas de baño y zonas de fondeo.
- 16.** | Implementar las regulaciones de la ley de caza
- Planes técnicos cinegéticos de los cotos y los terrenos libres donde se cace, con garantías de información fidedigna.
 - Examen para obtener la licencia de caza.
 - Formación al colectivo cazador en aspectos de legislación, gestión sostenible de cotos, conocimiento de los trozos de determinadas especies, etc.
- 17.** | Acciones necesarias para la buena consecución de la actividad de

- | caza en Menorca:
 - a. Seguimiento científico de las poblaciones de las especies cinegéticas.
 - b. Realización de informes rigurosos de cada temporada de caza.
 - c. Facilitar la tramitación de refugios de fauna o de terrenos libres de caza por voluntad de la propiedad.
 - d. Promover la sustitución de la munición con plomo por otra no contaminante.
- 18.** | Aprobar y ejecutar los Planes de Gestión de la Red Natura 2000.
- 19.** | Parque Natural s'Albufera d'es Grau.
 - a. Cumplimiento de los objetivos del Plan de Ordenación de los Recursos Naturales del parque Natural de s'Albufera d'es Grau.
 - b. Ejecución del Plan Rector de usos y gestión de s'Albufera d'es Grau.
 - c. Gestión efectiva de la parte marina del parque natural de s'Albufera d'es Grau.
- 20.** | Actualización de los planes especiales de los ANEI.
- 21.** | Realizar un Plan Insular de gestión forestal de los espacios naturales protegidos de acuerdo con la administración competente.
- 22.** | Reserva biosfera de Menorca.
 - a. Proyecto de señalización RB de Menorca.
 - b. Impulsar el contrato agrario de reserva de biosfera CARB.
 - c. Creación del Centro de Interpretación de la Reserva de la Biosfera.
 - d. Agilizar el funcionamiento del Consejo Social de la Agencia Menorca Reserva de Biosfera.
 - e. Impulsar la ampliación del espacio marino de la reserva de biosfera.
- 23.** | Establecer una red de microreservas de flora a través del PTI.
- 24.** | Creación de una red de puntos de agua (embalses naturales, agríco-

- | las, aljibes, etc.) para la creación de hábitats para anfibios.
- 25.** | Creación e instauración de programas de prevención, control y seguimiento de las especies invasoras.
- 26.** | Realización de un decálogo de buenas prácticas en todas las actividades físicodeportivas organizadas en el medio natural.
- 27.** | Actuar sobre la conservación de los torrentes, ya que son los ecosistemas más deteriorados de la isla.
- 28.** | Realizar campañas para promover el consumo responsable y resaltar la trascendencia de la implicación social para asegurar una gestión sostenible de la isla.

Transporte y movilidad.

- 29.** | Aplicación de las acciones del Plan Director Sectorial de Movilidad.
- 30.** | Despliegue del Plan Director Insular de transporte de viajeros de Menorca.
- 31.** | Redactar un Plan Director Insular de Caminos como implementación a la Ley de Caminos Públicos y Rutas senderistas de Mallorca y Menorca, que garantice el derecho a caminar sin peligro.
- 32.** | Mejorar el estado de las carreteras secundarias y carreteras rurales.
- 33.** | Establecer mecanismos para la aplicación de la Ley de Caminos Públicos, con ayudas y colaboración con los ayuntamientos y entes públicos que inscriban en el inventario de Bienes Municipales: evitar que se cierre ni un metro de camino público.
- 34.** | Potenciar la movilidad interurbana sostenible:
 - a. Habilitación de circuitos e itinerarios interurbanos para peatones y bicicletas. Conectar puntos de uso público importantes (escuelas, polideportivos...)
 - b. Fomento del transporte público.
 - c. Implantar transporte colectivo medida de los horarios de grandes centros de trabajo, como por ejemplo el Hospital Mateu Orfila o al sede

del Consell Insular.

- d. Ubicación de servicios (escuelas, sanidad, administración, etc.) próximas a los centros de las poblaciones.
- e. Preservación de las zonas verdes interurbanas (norias, huertos...) y fomento de su uso.
- f. Ir incrementando la oferta de transporte público, con el fin de disminuir el volumen de tráfico individual y las necesidades de infraestructuras que pueden acabar ocasionando. Mejorar los horarios, y buscar fórmulas para hacerlo más eficiente, como por ejemplo sincronizar el autobús del aeropuerto con los horarios de los aviones.
- g. Apoyo a otras iniciativas de reducción de número de vehículos.

- 35.** Implantar diseños de carretera que desincentiven las velocidades elevadas, con el fin de minimizar el consumo de combustible, incentivar la conducción pacífica y reducir la gravedad de los posibles accidentes.
- 36.** Realizar campañas activas de conducción pacífica, explicando sus beneficios con la realidad de Menorca, en cuanto a distancia, tiempos de los trayectos, ahorro, etc.
- 37.** Implantar transporte público colectivo, sustitutivos del privado, en puntos frágiles de gran afluencia turística.
- 38.** Aprovechar las intervenciones que se hagan en las carreteras para ir incorporando medidas para conducir a la fauna silvestre y disminuir su mortalidad.
- 39.** Prever la restitución vegetal en las carreteras donde se hagan intervenciones con planta autóctona, con semillas de origen local.
- 40.** Priorizar el usos de materiales de obra reciclados, sin perjuicio de los requisitos de calidad, en el concurso de obras para infraestructuras viarias públicas.
- 41.** Elaborar un plan del vehículo eléctrico que impulsará el uso de este tipo de automóvil en la isla.

Riesgos y emergencias

- 42.** Mejorar las infraestructuras de comunicación para una mejor coordinación de los servicios de emergencia.
- 43.** Puesta en marcha de técnicas tradicionales de prevención de incendios de manera sostenible: limpieza del bosque para explotación (biomasa), prácticas silvo-ganaderas mantenimiento de cultivos y reparación de la pared seca.
- 44.** Proyecto de construcción del tercer parque de bomberos y campo de prácticas en Es Mercadal para conseguir cumplir el tiempo de salida del centro de la isla.
- 45.** Ampliar la plantilla del cuerpo de bomberos hasta cumplir las ratios exigidas por la Unión Europea y la progresiva sustitución de los bomberos semiprofesionales (voluntarios).
- 46.** Impulsar y colaborar en la implantación de los planes municipales de prevención de incendios forestales.
- 47.** Promover la coordinación insular de cuerpos municipales de protección civil.
- 48.** Promover la aprobación de la ley balear de los servicios de preventión y extinción de incendios (Ley del Fuego).

HORIZONTE VERDE

El agua, la energía y los residuos serán los retos más inminentes a los cuales tendremos que hacer frente las instituciones y la población menorquina en los próximos años. Es imprescindible alcanzar la sostenibilidad de una sociedad a partir de la eficiencia y la reducción en el consumo de recursos. El agua es un recurso cada vez más escaso a causa de la influencia del cambio climático, pero también para una inadecuada planificación, la gestión, falta de actuaciones para su conservación y una distribución inadecuada de los usos. La energía es un instrumento clave para la transformación del modelo productivo hacia la sostenibilidad ambiental, social y económica. Por eso, impulsaremos un cambio energético hacia un nuevo modelo de energías renovables, limpias y sostenibles. Hay que seguir cambiando el modelo de gestión de los residuos para que la destrucción sea la última opción y el obje-

tivo a largo plazo sea incineración prácticamente cero.

Aqua

- 49.** | Ejecución de las acciones del Plan Hidrológico de las Islas Baleares.
- 50.** | Velar por el buen funcionamiento de la Junta Central de Usuarios de Aguas de Menorca (CUAM) para trabajar para una visión en ámbito insular del agua, e ir hacia la coordinación entre ayuntamientos y unificación de tarifas.
- 51.** | Reivindicar la presencia en Menorca de una delegación de la Dirección general de Recursos Hídricos.
- 52.** | Incentivar el buen funcionamiento de la mejora de las redes de distribución del agua. Reducir las fugas por debajo del 10%.
- 53.** | Incentivar el control de manera efectiva del cumplimiento de las condiciones de las concesionarias de distribución del agua potable.
- 54.** | Continuar con las inversiones financieramente sostenibles (superávit comprables) para la mejora del ciclo del agua.
- 55.** | Reconvertir la jardinería pública hacia un uso eficiente del agua: uso de planta autóctona o adaptada al clima mediterráneo, planes de gestión de los riegos, tanto en la aplicación de sistemas eficientes como al uso de aguas recicladas o de pluviales.
- 56.** | Condicionar cualquier crecimiento urbanístico a la garantía de suministro de agua sin que represente una sobreexplotación del acuífero, y de su correcta depuración una vez utilizada.
- 57.** | Control efectivo de los riegos extensos: autorizaciones, contador de extracción, cualificación de los terrenos, etc.
- 58.** | Control efectivo de la gestión de los purines de las granjas. Eliminar la conexión de los pluviales de la fosa de purines.
- 59.** | Asesoramiento y analítica de tierras para evitar el exceso de adobos.
- 60.** | Adoptar una gestión de los torrentes compatible con las funcionalidades ecológicas.
- 61.** | Modificar el Plan Hidrológico para adaptarlo a la normativa euro-

pea en materia de aguas. Apostando por el objetivo de controlar y limitar el uso intensivo del agua, ya que el plan actual hace invisible el cumplimiento de los objetivos de recuperación del los acuíferos deteriorados.

Residuos

- 62.** Ejecución y seguimiento de las acciones del Plan Insular de Gestión de Residuos no peligroso de Menorca.
- 63.** Desarrollar un programa permanente de educación ambiental: campaña de concienciación y de sensibilización sobre la población en general y específicamente sobre sectores que son grandes generadores de residuos (grandes superficies, hoteles, bares, restaurantes, fábricas, etc.).
- 64.** Ayudar a la introducción de sistemas de depósito, devolución y retorno (SDDR) mediante un plan de implantación de envases retornables.
- 65.** Potenciar los productos de ciclo sencillo y de fácil reciclaje, así como embalajes mínimos y de reciclaje eficiente.
- 66.** Impulsar la recogida de materia orgánica de los grandes generadores de residuos orgánicos (restaurantes, hoteles, comedores públicos, supermercados, etc.).
- 67.** Acabar las obras de la contracción de la nueva planta des Milà.
- 68.** Incentivar actividades educativas dirigidas al consumo responsable, lo que implica una reducción de residuos.
- 69.** Trabajar para una reducción efectiva de los plásticos de un solo uso y fomentar alternativas a éstos.
- 70.** Incorporar criterios ambientalmente responsables en la administración y en los actos públicos y lúdicos que realicen (compra pública ética, uso de materiales reutilizables o al menos reciclables en las fiestas, adquisición de alimentos...)
- 71.** Facilitar al máximo el uso de las desecherías/puntos limpios, con criterios de máximo aprovechamiento y valorando el trabajo de creación de puestos de trabajo y de inserción social

- 72.** | Reformar los contenedores de reciclaje y papeleras para que no se dispersen los residuos en momentos de temporal y abanicadas.
- 73.** | Incentivar el uso de vasos reutilizables o compostables en las fiestas patronales u otros grandes acontecimientos.
- 74.** | Trabajar para una mayor prevención y control sobre la generación de residuos.
- 75.** | Estudiar la viabilidad de la instalación de compactadores de residuos cerca de los círculos urbanos para que el traslado de residuos como el plástico y el cartón hasta Milà o a su lugar de destino final sea más eficiente.
- 76.** | Fomentar la economía circular promoviendo una reducción del uso de los recursos naturales mediante el ecodiseño, el fomento del residuo mínimo, la reducción, reutilización y el reciclaje de los residuos.
- 77.** | Potenciar y apoyar al desarrollo de las nuevas tecnologías de I+D+y en la gestión y tratamiento de residuos permitiendo con esto el alcance de la tasa de producción de Residuo Cero en Andalucía.
- 78.** | Diseñar e implementar un Plan de gestión integral de plásticos de uso doméstico e industrial con tendencia a la eliminación de los plásticos desechables y su sustitución por materiales biodegradables.

Energía

- 79.** | Aplicación de las acciones del Plan de Transición Energética
- 80.** | Reactivación del Plan de Eficiencia Energética de Menorca
- 81.** | Creación de la Agencia Insular de Energía
- 82.** | Aplicación de medidas de ahorro y eficiencia energética:
 1. Auditorías energéticas en edificios e instalaciones públicas y redacción de planes de eficiencia.
 2. Impulso a las auditorías energéticas en edificios privados, ligadas a planes de mejora de la eficiencia energética.
 3. Adoptar políticas que faciliten y promuevan las obras de reforma de viviendas encaminadas a la mejora del aislamiento y la incorporación

de medidas de aprovechamiento solar pasivo.

4. Priorizar el uso de materiales locales, reciclados o de ciclo corto (proximidad).

- 83.** Política de alumbrado público racional y eficiente: dimensionado, tecnologías y horarios.
- 84.** Reducción de la contaminación lumínica. Incorporar la filosofía star-light en todas las actuaciones.
- 85.** Creación de comisiones de ámbito local e insular, con participación ciudadana, que se dediquen a fomentar el ahorro energético, con retos anuales claros para disminuir el consumo innecesario.
- 86.** Impulso de las energías renovables. Cumplimiento de la estrategia de descarbonización Menorca 2030.
- 87.** Potenciar la producción dispersa de energía con renovables al ámbito urbano e industrial.
- 88.** Potenciar la energía solar térmica para agua caliente sanitaria: campañas y ayudas públicas.
- 89.** Trabajar para asegurar una normativa estatal que incentive las renovables, permitiendo sistemas de tarificación como el balance neto.
- 90.** Definición de condiciones ambientales y paisajísticas para facilitar la integración de parques fotovoltaicos y eólicos en rural. Facilitar la inversión de instituciones y ciudadanía local en estas plantas. Evitar la concentración de la producción energética en pocas manos.
- 91.** Aprovechamiento de la biomasa de aclarado de bosques, caminos y residuos agrarios, dimensionándolo a la capacidad anual de crecimiento de la vegetación. Ampliación de la demanda de consumo con el fomento de instalaciones.
- 92.** La incorporación de energías renovables tendría que reducir la dependencia de la central térmica del Puerto de Maó, que además tendría que reducir la contaminación adoptando el gas natural como combustible, transportado en barcos
- 93.** Continuar con las inversiones financieramente sostenibles (superávits contables) por una mejor eficiencia energética.

HORIZONTE MORADO Y JUSTICIA SOCIAL

Las administraciones públicas tienen que tomar un papel activo, removiendo los obstáculos que impiden el desarrollo de relaciones en igualdad de condiciones. Tienen que velar por la creación de las condiciones necesarias porque se desarrolle una sociedad relativamente igualitaria en términos económicos, y garantizar condiciones de trabajo y de calidad de vida para toda la población. La comunidad también tiene un papel basta fundamental como espacio de acompañamiento, de incorporación y acogida de las personas especialmente vulnerables o en situación de fragilidad y para dar respuestas integrales para conectar redes de apoderamiento social.

Justicia Social

- 94.** Aumentar los recursos de la consellería de Bienestar y de los entes dependientes para dar un mejor servicio a las personas usuarias.
- 95.** Implementar sistemas de evaluación, control y mejora de los servicios que actualmente se están prestando.
- 96.** Formación continua y específica para el personal de la Consellería de Bienestar y de los entes dependientes para mejorar la calidad de la atención e ir incorporando innovaciones y mejoras a los diferentes servicios.
- 97.** Proveer tanto en las residencias de gente mayor como en los centros de día, en los lugares de atención residencial para niños menores de edad y en general, en todos los espacios donde la administración dé servicio de comedor, productos locales, de calidad y de proximidad
- 98.** Mejorar y complementar la red de servicios para la gente mayor.
- 99.** Mejorar la atención a personas con dolencias crónicas y degenerativas.
- 100.** Elaboración y aprobación de un protocolo de actuación en situaciones de maltrato a gente mayor y/o personas con diversidad funcional como ya existe en los ámbitos de infancia y violencia de género.
- 101.** Fortalecer los servicios sociales comunitarios de carácter preventivo.

- 102.** | Implantación de la carpeta social única, instrumento básico para el acceso a los servicios en clave de derecho.
- 103.** | Crear protocolos eficaces de actuación, que den respuesta a las necesidades de cada colectivo objeto de las políticas sociales.
- 104.** | Mantener las actuales dotaciones de personal en los servicios sociales comunitarios básicos, y ampliarlos cuando sea necesario.
- 105.** | Mayor normalización, integración, inclusión y autonomía personal, a través del trabajo (fomento de programas de trabajo activo, cumplimiento de la reserva del puesto de trabajo en la administración pública, apoyar los centros especiales de trabajo, fomento de la contratación privada, entre otras medidas).
- 106.** | Promover la autonomía personal y la inclusión sociolaboral de las personas con diversidad funcional.
- 107.** | Desarrollar la concertación de los servicios y programas de orientación, formación e inserción laboral para colectivos en situación de vulnerabilidad; tal y como establece la Ley de Servicios de Personas en el Ámbito Social.
- 108.** | Ampliar y mejorar la atención a la salud mental
- 109.** | Fomentar la formación de vida independiente porque las personas puedan valerse por sí mismas, en la medida que sea factible, y favorecer su crecimiento personal.
- 110.** | Mejorar el Centro de menores con atenciones más especializadas con objeto de garantizar una atención con una mayor individualización.
- 111.** | Adoptar mecanismos necesarios para la protección efectiva de los menores en atención a su identidad y/u orientación sexual que se encuentren en la Casa de infancia y a pisos tutelados por la administración pública.
- 112.** | Seguir haciendo trabajo en la aplicación de las cláusulas socialmente responsables en los contratos públicos, por una verdadera la integración laboral del colectivo LGTBI.
- 113.** | Elaborar programas de sensibilización para jóvenes sobre la violencia de género.
- 114.** | Activar los protocolos ordinarios para atender las mujeres inmigrantes.

- | tes con hijas e hijos a cargo suyo y normalizar su situación.
- 115.** | Aprobar e impulsar, técnica y económicamente, el Plan Insular de apoyo a la familia.
- 116.** | Creación de protocolos a los diferentes centros competentes del Consejo Insular (Suyos, Casa Infancia, Residencias, Discapacidades) para la prevención de conductas LGTBIfòbiques y la visibilización del colectivo LGTBI.
- 117.** | Creación de un órgano coordinador de las políticas LGTBI derivado de la Consellería que ofrezca un servicio de atención integral al colectivo LGTBI y que ejecute políticas de igualdad.

Salud y Alimentación

La salud es un recurso que permite a las personas llevar una vida individual, social y económicamente productiva. La salud es un recurso para la vida diaria, no un objetivo a conseguir. La tarea de la administración es velar para que los ciudadanos tengan información sobre cómo llevar una vida saludable y a la hora fomentar el deporte y una vida al aire libre.

La administración tiene que hacer accesible una alimentación adecuada a toda la sociedad, con especial atención a aquella población más vulnerable.

Promover la coordinación entre departamentos y sectores a nivel municipal y territorial, favoreciendo la inclusión de consideraciones relativas a la política alimentaria urbana dentro de las políticas, los programas y las iniciativas en campo social, económico y ambiental, que interesen, entre otras cosas, la distribución y el abastecimiento alimentarios, la protección social, la nutrición, la equidad, la producción alimentaria, la instrucción, la seguridad alimentaria y la reducción de los desperdicios.

- 118.** | Promover la formación destinada a niños, jóvenes y los diferentes agentes sociales para facilitar aperos sobre prevención de la salud, así como habilidades y conocimientos para vivir de forma saludable: sexualidad, problemas de drogodependencia, etc.
- 119.** | Potenciaremos la actividad física y el deporte. Del mismo modo, se tienen que promover las actividades extraescolares y procurar que estas actividades sean gratuitas y formen parte en la educación del

- | alumnado.
- 120.** | Promover el deporte para las personas mayores y aquellas con movilidad reducida, adaptándolo a sus necesidades y haciéndolos interactuar con el resto de la ciudadanía.
- 121.** | Recuperaremos el poder de la gestión pública y la promoción del deporte menorquín desde la Administración, con transparencia en la gestión y una información real y efectiva al usuario.
- 122.** | Fomentaremos programas colaborativos entre instituciones públicas, centros escolares y centros de salud porque los equipos multidisciplinarios refuercen la prevención y tratamiento, de forma coordinada y eficiente, de dolencias y lesiones como diabetes tipos 2, hipertensión, depresión, etc.
- 123.** | Garantizar el desarrollo de un proyecto de vida digna significa garantizar una buena salud física, mental y también de salud pública.
- 124.** | Favorecer la implantación progresiva de alimentos ecológicos y locales en los comedores de centros educativos, centros sanitarios, suyos de la administración, etc.
- 125.** | Impulso y continuidad de la Estrategia de políticas alimentarias ecológicas y de proximidad.
- 126.** | Creación de un banco de tierras para garantizar el acceso a la tierra a las personas y familias que quieran cultivar.
- 127.** | Elaborar un censo de las tierras cultivables en desuso y promover acuerdos con sus propietarios para que puedan ser distribuidas entre las personas, grupos o cooperativas que quieran producir alimentos, con el compromiso de una gestión responsable, un proyecto medioambientalmente sostenible y un plan de viabilidad económica.
- 128.** | Facilitar el acceso a una alimentación de proximidad, sostenible y saludable a la población, fomentando mercados agrarios locales y promoviendo los circuitos cortos de comercialización.
- 129.** | Trabajar para la concienciación, espaldarazo y formación en las enfermedades alimentarias como las alergias o la celiaquía.
- 130.** | Trabajar por la concienciación sobre las alergias alimentarias y la celíaca, estudiar vías de ayuda económica para las personas que sufren las alergias alimentarias

Vivienda

- 131.** Reclamar en el Gobierno Balear las competencias en Vivienda, y entre tanto no lleguen, la gestión delegada de las mismas, especialmente las referidas al IBAVI, dotando a la oficina de Menorca de los recursos humanos y materiales suficientes para atender en condiciones mínimas de calidad a la ciudadanía de Menorca
- 132.** Reclamar la puesta a disposición de la ciudadanía por vía de licitación pública, de todos los solares en manos de las administraciones públicas y del Sareb en Menorca, para la preadjudicación a cooperativas de autopromoción de vivienda en cesión de uso, así como la construcción de nuevas promociones de vivienda social o dotacional público.
- 133.** Creación de una oficina que gestione las viviendas vacías: investigación de las viviendas (averiguación del número, localización, estado en que se encuentran y caracterización del título de propiedad) y obras de rehabilitación necesarias, a fin y efecto de conseguir crear y mantener dotadas bolsas de vivienda social.
- 134.** Mantenimiento de la Oficina Insular de Vivienda creada esta legislatura, por el asesoramiento jurídico y acompañamiento social a personas (deudoras de buena fe) amenazadas de desahucios de alquiler o lanzamientos hipotecarios, investigación de alternativa habitacional cuando no se haya conseguido parar el desalojo, resolución de conflictos en relación a la primera vivienda (alquiler, compra, precarrio), su financiación, comunidades de propietarios y/o vecinos, implementación de medidas de segunda oportunidad, derivación a los servicios sociales de los usuarios que puedan resultar beneficiarios y especial seguimiento de la confección de informes de los servicios sociales municipales para evitar desalojos forzados en sede judicial, garantizando el prescrito al artículo 47 de la Constitución Española, el artículo 11 del Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales de la Organización de las Naciones Unidas (ONU), ratificado por España y en general, los estándares internacionales en derechos humanos en esta materia.
- 135.** En los casos referidos en el apartado anterior, se intentará encontrar una solución habitacional alternativa que no supere el 25-30% de las ganancias familiares.
- 136.** Asesoramiento en eficiencia energética y pobreza en el marco del Plan de Vivienda Social de Menorca

- 137.** Favorecer la creación de cooperativas (de servicios o de vivienda) que permitan modelos de tenencia alternativos a la propiedad o el alquiler, tanto con fórmulas de autopromoción en solares públicos como privados.
- 138.** Potenciar nuevos modelos de vivienda colectiva, como por ejemplo apartamentos con servicios comunes, específicos para estudiantes, jóvenes trabajadores en proceso de emancipación del ámbito familiar, gente mayor, etc. favoreciendo edificios intergeneracionales e interclasistas, con diferentes grados de tutelaje en función de las fases de la vida.
- 139.** Encargar al Obsam la confección de tablas de precio de alquiler de referencia ponderando factores como localización, estado de conservación, superficie, etc.
- 140.** Adquisición y puesta en funcionamiento de un centro de baja exigencia y una unidad de emergencia social por personas sin hogar y de dos pisos “housing first”.
- 141.** Crear una red insular de pisos de emergencia habitacional (como mínimo uno por cada pueblo de Menorca).
- 142.** Continuar con el programa de alquiler ético, favoreciendo precios de alquiler más asequibles y plazos contractuales más largos que los previstos a la Ley de Arrendamientos Urbanos.
- 143.** Implementar y colaborar con los Ayuntamientos para ejecutar acciones ligadas al Plan de la Agenda Urbana de Menorca dirigidas a menguar o solucionar problemas de exclusión socioresidencial y vulnerabilidad energética, rehabilitación tanto de edificios como de barriadas y sus espacios públicos, eliminación de barreras arquitectónicas y en general mejora de las condiciones de accesibilidad, gestión del ciclo del agua y de generación de residuos, y en general, dignificación de áreas urbanas desfavorecidas, impulsando modelos colaborativos de la economía social y solidaria y favoreciendo el fortalecimiento de la red asociativa vecinal, de los sindicatos de locatarios, de las plataformas de afectados de las hipotecas, etc. procurando su presencia activa a la Mesa Insular de la Vivienda.
- 144.** Promoción y desarrollo de contratos de aparcería urbana, en los cuales propietarios y usuarios salen beneficiados.
- 145.** Abordar las necesidades reales de esponjamenturbano y edificabilidad como medida de protección territorial, abaratamiento de precios de vivienda social y de sostenibilidad económica.

- 146.** Fomentar la eliminación de las barreras arquitectónicas, especialmente en las viviendas públicas y en las gestionadas por la Administración o que tengan ayudas públicas.
- 147.** Impulsar la eficiencia energética, tanto de la obra nueva como del parque construido; con implantación del modelo “edificio de consumo casi nulo” (early cero-energy building o nzeb) en el plazo más breve posible en el marco de las directrices europeas (estrategia 20-20-20), teniéndose que erigir todos los edificios públicos como ejemplo y paradigma de eficiencia energética (aislamiento térmico, gestión eficiente del agua, etc.) y utilización de energías renovables. Entre otras acciones, se impulsarán:
1. La investigación de fórmulas de financiación, ayudas y subvenciones para facilitar las acciones descritas al apartado anterior.
 2. El fomento del uso de cubiertas vegetales, aljibes de aguas pluviales, sistemas de depuración de aguas domésticas, etc.
 3. La promoción del autoconsumo doméstico (placas solares en tejados o fachadas) y el balance neto a la red, como forma de gestión y producción de energía en malla y no centralizada, favoreciendo la democratización y colectivización de la energía, para ir logrando cierto grado de independencia respecto de las grandes compañías energéticas.

ECONOMÍA

Las medidas que se tomen en la economía pueden ser decisivas no solo para avanzar hacia una nueva economía, sino también para avanzar hacia unos horizontes verdes y morados y construir un nuevo modelo industrial y una economía circular. Tenemos que poner al frente nuestra industria, nuestro comercio, nuestra agricultura y nuestra gente ante el enorme poder que están acumulando los oligopolios en los sectores estratégicos, en perjuicio de las PYMES y de la ciudadanía en general, que son quienes pagan las consecuencias.

Comercio, actividad empresarial e Industria

- 148.** Ejecución de acciones de sostenibilidad del Programa comercio, innovación y proximidad

- 149.** | Impulso del programa ecocentros ambientales
- 150.** | Definición de un sistema de indicadores de ocupación verde al Pla Director Sectorial de Ocupación
- 151.** | Incorporación de criterios de sostenibilidad al Pla Director Sectorial de Equipaciones Comerciales
- 152.** | Apoyo al comercio de proximidad.
- 153.** | Fomentar el emprendimiento desde la óptica de la economía social y la economía circular.
- 154.** | Fomentar el encuentro y el diálogo entre los diferentes agentes sociales y económicos. Valorizar socialmente el emprendimiento. Combatir los negocios especulativos
- 155.** | Continuar con los Planes de inserción laboral y formación que ofrece el SOIB a las administraciones públicas.
- 156.** | Potenciar las industrias agroalimentarias con productos locales de calidad y el valor añadido de ser respetuosos con el medio ambiente: conservas de fruta, conservas de pez, helados, pastelería, aceite, vino, queso artesanal, embutidos diferenciados, legumbres, harina, etc.
- 157.** | Fomentar industrias agroalimentarias de procesamiento de 4.ª y 5.ª gamma, para intentar dar más salida a la producción local a través de la hostelería.
- 158.** | Fomentar y atraer el establecimiento en Menorca de industrias ligadas a la salud y la calidad ambiental, como las de dietética, herboristería, biocosmética, parafarmacia, talasoterapia, etc.
- 159.** | Fomentar y atraer empresas de estudio y aplicaciones informáticas, el que implica también un esfuerzo en infraestructuras de telecomunicación.
- 160.** | impulsar industrias tecnológicas de la economía verde: renovables... Estudiar maneras de facilitar la inversión local en estos proyectos.
- 161.** | Estimular la investigación de actividades económicas a partir de recursos o materias primas locales. Por ejemplo, estudiar usos de la madera de acebuche, un recurso muy abundante. Innovar en el oficio de arador.
- 162.** | Con el fin de fomentar la dinamización económica, también consi-

deramos necesario instar a la reforma de la Ley de Cooperativas que facilite la acción verdaderamente colaborativa.

- 163.** Fomentar el consumo local en mercados, supermercados y pequeño comercio.
- 164.** Facilitar asesoramiento y ayuda a las administraciones locales para la implantación gradual de estas soluciones y la reutilización de equipos informáticos y otros elementos o aperos tecnológicos.
- 165.** Crear espacios municipales abiertos, donde se fomenten programas de investigación e innovación tecnológicas, adaptados a las necesidades y características locales.

Agricultura, ganadería y pesca

- 166.** Conseguir la conservación del mar, en buen estado ambiental y productiva a través de un uso colectivo responsable, la gestión sostenible de los recursos y el fortalecimiento de su capacidad de recuperación.
- 167.** Aplicación de la Estrategia de desarrollo Local Participativo del grupo de acción local de pesca de Menorca.
- 168.** Reformulación y ampliación de las líneas y la dotación del Programa del Contrato Agrario de la Reserva de Biosfera.
- 169.** Aplicación de las acciones y seguimiento de la Estrategia Local Participativa Rural de Menorca
- 170.** Incentivar las explotaciones medioambientalmente integradas. Mantener las convocatorias anuales del CARB y los requisitos e incentivos que la fan una ayuda diferenciada, fomentar la custodia del territorio, la agricultura y la ganadería ecológica...
- 171.** Desarrollar los aperos e incentivos para la promoción de la custodia del territorio en el ámbito agrario contempladas a la Ley 3/2019 agraria de las Islas Baleares.
- 172.** Promover la diversificación de la producción agraria y ganadera, asegurando prácticas ambientalmente respetuosas.
- 173.** Promocionar circuitos cortos de comercialización.

- 174.** Implantar nuevas TIC en las explotaciones agrarias, en las explotaciones ganaderas o en los barcos de pesca e impulsar las tecnologías de la energía solar.
- 175.** Ayudar en la comercialización de la producción local respetuosa con el medio ambiente y de calidad garantizada. Incentivar iniciativas de transformación a productos de 4.ª y 5.ª gama, para intentar dar más salida a través de la hostelería.
- 176.** Desincentivar las explotaciones intensivas, que comportan una devaluación del producto, un elevado consumo de agua, deterioro del suelo, pérdida de biodiversidad, maltrato animal, contaminación de acuíferos...
- 177.** Facilitar el turismo rural, pero exigiendo siempre el mantenimiento de la explotación agraria.
- 178.** Cerrar las expectativas urbanísticas al suelo rústico. La especulación inmobiliaria es un freno al desarrollo de las fincas agrarias
- 179.** Definir sistemas de gestión sostenible de la pesca. Mejorar la información sobre las capturas reales.
- 180.** Gestión eficiente de las Reservas Marinas. Mejoras en la inspección de pesca.
- 181.** Impulsar políticas de apoyo a la custodia pesquera.
- 182.** Promocionar zonas exclusivas por la pesca de la langosta con asa.
- 183.** Trabajar para una gestión del medio marino diferenciada del resto del archipiélago, por la que velaremos, para que se mantenga la vigilancia en la reserva.
- 184.** Impulsar el Contrato Agrario Reserva de la Biosfera (CARB):
 - Consolidar la ayuda al asesoramiento agrario.
 - Ofrecer formación para la capacitación de los campesinos para hacerlos más resistentes y competitivos.
 - Promover la diversificación de la producción agraria y ganadera.
 - Incentivar la agricultura y la ganadería ecológicas.
 - Facilitar que se realicen actividades complementarias en las fincas:

apicultura, transformación, actividades de ocio, agroturismo, agroestancias, formación, comercio; pero siempre manteniendo la actividad agraria en prevención de la especulación inmobiliaria.

f. Favorecer, con ayudas específicas y apoyo técnico, la incorporación de jóvenes agricultores.

- 185.** | Ampliar y reforzar las ferias y mercados agroalimentarios, dando preferencia a los productos de custodia agraria, ecológicos locales y CARB.
- 186.** | Facilitar la tramitación de Refugios de Fauna o terrenos libres de caza por voluntad de la propiedad.
- 187.** | Impulsar políticas de apoyo a la custodia pesquera y protección de grandes áreas marinas.
- 188.** | Mejorar la transferencia del conocimiento. Reconocer y asegurar la transmisión de la sabiduría tradicional de la gente del campo y el mar de Menorca.
- 189.** | Mejorar la implantación de los planes técnicos de caza.

Turismo

Las Islas Baleares son uno de los primeros destinos dentro del primer destino mundial que es España (según el World Economic Forum).

Esto obliga a nuestras Islas no solo a mantener el liderazgo, sino la ejemplaridad.

Desgraciadamente, la riqueza del turismo en todas sus dimensiones - económica, laboral, social, cultural - se ha estancado en una única dimensión, que es la competitividad feroz con otros destinos que no comparten la misma liga de calidad y atención al visitante que hemos sabido desarrollar y aplicar en 60 años de experiencia turística, y que nos obliga a:

- a. Un mercado laboral precarizado (a pesar de ~15 millones de visitantes contra 1 millón de residentes),
- b. Ofertas irrisorias (a pesar de contar con infraestructuras y servicios públicos universales con una homologación y excelencia europeas) y

c. Una sobreexplotación de los recursos para mantener crecimientos año tras año (a pesar de la evolución de los destinos pioneros hacia la calidad y no la cantidad).

En nuestro Programa presentamos medidas que nos permitan hacer del turismo una actividad de todas y de todos, una economía más productiva e inclusiva, y una experiencia responsable y satisfactoria para un turismo hiperconectado, cada vez más concienciado e interesado por territorios que respeten su entorno físico y humano.

- 190.** Invertir en producto para poder potenciar segmentos de turismo alternativos al sol y playa, más desestacionalizados: turismo de naturaleza, senderismo, vela, submarinismo, gastronomía, turismo ecuestre, congresos, arqueología, turismo de salud, etc.
- 191.** Destinar buena parte de la promoción turística a la apertura de nuevos mercados menos estacionales y no vinculados al turismo masivo de sol y playa, como los citados anteriormente.
- 192.** Atender los síntomas de masificación, y buscar soluciones.
- 193.** Condicionar siempre el turismo rural al mantenimiento de las explotaciones agrarias y con regulaciones sobre los edificios de antigüedad, ubicación, valor arquitectónico y porcentaje reservado para la gestión agraria.
- 194.** Aplicación sistemática de criterios para ir legalizando plazas turísticas no declaradas y aumentar su calidad.
- 195.** Reconvertir los establecimientos y las zonas turísticas con criterios de reducción de plazas y de adecuación a los parámetros urbanísticos vigentes, con los objetivos de reducir la presión humana, disminuir el impacto ambiental y aumentar la calidad de la oferta.
- 196.** En el turismo de cruceros, apostar por los pequeños y medianos, dado que son los que económicamente resultan más positivos, y abandonar nuevos proyectos de infraestructuras para megacruceros, que contribuyen en gran medida a la masificación turística con poco rendimiento económico.
- 197.** Procurar el buen estado de las playas mejorando el sistema de gestión y limpieza con la incorporación de criterios que aseguren el buen estado de los sistemas dunares y las funciones beneficiosas de la posidonia. Invertir en campañas que expliquen la importancia de la posidonia para el turismo y las playas en concreto.

- 198.** Estudiar la manera de ir corrigiendo impactos negativos en el Camí de Cavalls y hacer un buen mantenimiento (fenómenos de erosión, tramos de extrema fragilidad...)
- 199.** Definir estrategias para reducir el impacto de la presión difusa.
- 200.** Incorporar las previsiones del cambio climático en la planificación de producto turístico e infraestructuras (aumento de la temperatura, subida del nivel de la mar, extinción de la posidonia...)
- 201.** Continuar e incorporar nuevos sectores sociales y profesionales en el debate sobre el modelo turístico
- 202.** Revisión del Plan especial del Camí de Cavalls
- 203.** Ejecutar el Plan De Turismo Específico. Diversificación turística (espacio, salud, familiar, temática, deportivo, ecuestre, ociosa, gastronómica, congresual...) y a la diferente esfera espacio-temporal, incidiendo en el alargamiento de la temporada turística hasta un mínimo de seis meses.

TERCER SECTOR

- 204.** Implementar la Ley del Tercer Sector de Acción Social y la ley de Servicios a las Personas en el ámbito Social.
- 205.** Estudiaremos la posibilidad de establecer líneas de financiación para el mantenimiento y adquisición de nuevas infraestructuras que permitan a las entidades del Tercer Sector o Sector Social ampliar y mejorar sus servicios.
- 206.** Reconocemos la cooperación para el desarrollo como una política pública necesaria y, en consecuencia, que se cumpla con el compromiso de la aportación del 0,7 por ciento (del PIB).
- 207.** Trabajaremos para reforzar el papel del Fondo Menorquín de Cooperación como entidad de referencia de la cooperación de Menorca.
- 208.** Trabajar para cumplir los compromisos con la economía social y solidaria, dando continuidad al Plan Director de economía social 2018-2022.
- 209.** Mejorar el seguimiento del Plan mediante el Consell de economía Social.

- 210.** Estudiaremos la posibilidad de incrementar las ayudas en las empresas de inserción social para el mantenimiento de puestos de trabajo y para técnicos de producción y acompañamiento.
- 211.** Apoyaremos, en la medida de lo que prevé la ley, a proyectos y nuevos modelos de economía social o solidaria.
- 212.** Daremos cumplimiento a la nueva Ley de contratación pública para garantizar la presencia de licitaciones públicas del modelo de reserva de mercado para empresas de inserción y centros especiales de ocupación de imprescindibilidad social.

APRENDEMOS DEL PASADO, CAMINAMOS HACIA EL FUTURO

La educación y la cultura son el motor de progreso y de transformación social que nos tendrá que situar en las mejores condiciones para afrontar los retos futuros y sintetizan la libertad individual y colectiva, el desarrollo de las aptitudes y del conocimiento para crecer como personas autónomas y responsables socialmente.

Queremos acometer el reto de reflexionar y superar los estereotipos y prejuicios todavía vigentes en las industrias culturales y descubrir el papel de la creación artística en el fomento de la igualdad, el respeto a la diversidad y la no-violencia.

Cultura

- 213.** Impulsar líneas de ayudas específicas para municipios con el objetivo de habilitar espacios públicos como lugares de impulso de actividades artísticas favoreciendo la autogestión.
- 214.** Impulsar las artes escénicas en cualquiera de sus expresiones.
- 215.** Hacer más asequible la cultura a la ciudadanía.
- 216.** El Consell Insular de Menorca en colaboración con los Ayuntamientos trabajará para la dotación de espacios culturales y multifuncionales en los municipios de la isla.

- 217.** | Realizar un inventario de los recursos ya existentes, locales, recursos humanos en el departamento de cultura del Consell, de entidades y acontecimientos culturales. Tenemos que saber con qué contamos antes de ponernos a trabajar.
- 218.** | Optimizar el uso de las casas de cultura y las bibliotecas. Ampliar el horario en la medida de lo posible.
- 219.** | Definir criterios para el mantenimiento del patrimonio etnológico, como por ejemplo la tipología a mantener en las paredes secas.
- 220.** | Dotaremos de recursos y personal suficiente para mejorar el servicio coordinador de bibliotecas y para ampliar los horarios de apertura en función de las necesidades y demandas de los usuarios de cada población para fomentar y promover la lectura mediante la programación de actividades para todas las edades.
- 221.** | Velar para que las personas LGTBI tengan acceso a los espacios de encuentro, formación, educación y lúdicos para fomentar su integración social.

Patrimonio Histórico

- 222.** | Elaboración de una herramienta de gestión para el inventario de lugares de interés geológico.
- 223.** | Actualización del Plan Insular de gestión del patrimonio histórico.
- 224.** | Potenciar el museo de Menorca como museo de referencia de la historia de nuestra Isla:
 - 1. Impulsar la apertura a la sociedad menorquina y a los visitantes, promoviendo visitas escolares y exposiciones temporales.
 - 2. Impulsar la producción científica, para hacer del museo un centro de investigación sobre el patrimonio.

Juventud

- 225.** | Inclusión de actividades de sostenibilidad al Plan de Menorca Joven.
- 226.** | La música y los músicos tienen que tener más apertura hacia la ciu-

- | dadanía y tenemos que dar más oportunidades.
- 227.** Creación de actividades didácticas y culturales en museos, archivos, bibliotecas para dar a conocer sus fondos y sus funciones a la ciudadanía y de forma específica a los niños y adolescentes en etapa escolar.
- 228.** Promoveremos espacios idóneos para el desarrollo de actividades culturales, formativas y artísticas.
- 229.** Visibilizar y normalizar el colectivo LGTBI en certámenes culturales y acontecimientos deportivos
- 230.** Promover la mayor y mejor adecuación lingüística en catalán de los trabajadores de la Administración pública, especialmente en aquellos puestos de trabajo que tengan entre sus funciones la atención directa al público.
- 231.** Establecer un plan de coordinación y cooperación entre turismo y cultura.
- 232.** Impulsaremos la creación de referentes culturales propios y para todos a través de los medios de comunicación.
- 233.** Fomentaremos intercambios con otras regiones y países, la investigación (I+D+i), las exposiciones y espectáculos (musicales, teatrales, etcétera) itinerantes y las becas para artistas.
- 234.** Mejorar la señalización de los yacimientos arqueológicos, a veces inexistente, en la cual conste el horario de visitas. Ampliaremos la posibilidad de visitas a todos los lugares talaiòticos, no solo a los más conocidos. Prestaremos especial atención a una iluminación respetuosa, siguiendo el criterio de los expertos, de los monumentos talaiòticos, y cómo mantenerlos limpios y cuidados. Queremos potenciar los campos de trabajo, tanto en verano como fuera de temporada, procurando recuperar los talentos jóvenes que han tenido que abandonar la isla, a pesar de sus estudios en Geología, Arquitectura, Arqueología, etcétera.
- 235.** Igualmente, se fomentará la publicación de guías turísticas, arqueológicas, etcétera, en las lenguas de uso mayoritario entre nuestros visitantes y turistas.

Educación

- 236.** Se garantizará la igualdad de oportunidades de acceso a la etapa 0-3 a través de bonificaciones o gratuidad.
- 237.** Solicitar a la Consellería de educación que la oferta de ciclos formativos postobligatorios garantice la continuidad de los mismos para los dos niveles (grado medio y grado superior) y para la ampliación de estudios en la Universitat de les Illes Balears (extensión de Alaior) como por ejemplo los relacionados con arqueología, biología marina, etcétera.
- 238.** Trabajar por un sistema educativo que fomente la responsabilidad social individual, la buena convivencia, la tolerancia y el diálogo, la participación ciudadana y los valores democráticos.
- 239.** Realizar proyectos conjuntos entre centros educativos y entidades del tercer sector para que los alumnos aprendan a participar en procesos reales fuera del aula, como parte de su formación. Potenciar el voluntariado.
- 240.** Crear y reestructurar aulas de estudio, ludotecas o espacios comunes para niños y jóvenes.

Familias

- 241.** Aumentaremos las ayudas y becas de comedor, material escolar y transporte de forma que complementen las concedidas por la Administración autonómica y en coordinación con servicios sociales.
- 242.** Fomentar la participación de todos los agentes que forman parte del mundo educativo (alumnado, familias, profesorado, Administración, consejos escolares...), reconoceremos la tarea de las AMPA y las familias, promover actividades y aumentar las ayudas.
- 243.** Impulsar políticas educativas inclusivas e innovadoras para el alumnado de infantil, primaria, secundaria y formación profesional.
- 244.** Garantizar la dotación económica al proyecto Paidos en Ciutadella y estudiar la viabilidad de impulsar el proyecto en Maó.

GARANTÍAS DEMOCRÁTICAS

La estrategia de transparencia y buen gobierno del Consejo Insular de Menorca tiene por objetivo dar cuenta a la ciudadanía de su actividad y de la gestión de sus recursos. La intención pero, es ir más allá de las prescripciones legales , es decir, no solo cumplir la Ley de transparencia, acceso a la información y buen gobierno, sino definir una política insular prioritaria que garantice la calidad de los servicios, la ética en el funcionamiento de la Administración, la rendición de cuentas y el fortalecimiento institucional .

Respecto de la participación ciudadana, tenemos que facilitar a todas las personas interesadas, formar parte de nuestro sistema político, de nuestra sociedad y de nuestro país, por qué solo así, podrán contribuir a mejorar el resultado de las políticas públicas y, en último término, la calidad de vida, el bienestar y el desarrollo personal de toda la ciudadanía.

Transparencia

- 245.** Trabajar para facilitar la consulta de la normativa: elaboración de textos refundidos, cartografía unificada, etc.
- 246.** 245. Dar cumplimiento a los acuerdos de la comisión de seguimiento de la estrategia de transparencia y buen gobierno del Consell Insular de Menorca.
- 247.** 246. Hacer una nueva página Web del Consell Insular de Menorca para mejorar la usabilidad.
- 248.** 247. Lograr el cumplimiento íntegro de los indicadores de transparencia Internacionales.

Participación Ciudadana

- 249.** Favorecer que la ciudadanía se comprometa con los problemas de la sociedad, potenciando la divulgación rigurosa, la transparencia, los espacios de diálogo con participación efectiva, el asociacionismo. Establecer líneas de apoyo a la organización de encuentros intersectoriales.

- 250.** | Potenciar órganos de participación ciudadana organizados y regidos por la ciudadanía -no por las administraciones-, en el ámbito municipal y en el ámbito insular. Un ejemplo podrían ser los Consells de Ciudad.
- 251.** | Creación e impulso de Consells o Comisiones LGTBI a nivel insular de acuerdo con nuestras competencias.
- 252.** | Incorporar las entidades del tercer sector en las mesas y organismos de participación social y económica.
- 253.** | Realizar un inventario de las equipaciones públicas infrautilizadas en Menorca para ponerlos al alcance de la ciudadanía, fomentando mecanismos de gestión colaborativa.
- 254.** | Aprobación y desarrollo del Plan Insular del Voluntariado.
- 255.** | Impulsar la aplicación de la nueva Ley Balear de Consultas y Referéndums populares, y adaptar a la misma el reglamento de Participación Ciudadana del Consell Insular de Menorca.
- 256.** | Impulsar y apoyar al tejido asociativo de la isla de Menorca.

Buen Gobierno

- 257.** | Cumplimiento del Código de Buen Gobierno
- 258.** | Simplificación y agilización de trámites administrativos, sin que implique pérdidas de garantías.
- 259.** | Implantación progresiva de carteras de servicios y planes de calidad al Consell Insular de Menorca para mejorar la eficiencia al atender a los usuarios.
- 260.** | Internalizar de forma progresiva los servicios de recaudación de tributos de los ayuntamientos, favoreciendo la unificación tarifaria insular.
- 261.** | Avanzar en la implementación de la Administración electrónica.
- 262.** | Aprobar y redactar un proyecto para unas nuevas instalaciones y centro de trabajo de la empresa pública SILME.
- 263.** | Reducir progresivamente el índice de interinidad del Consell Insular

| de Menorca.

- 264.** | Continuar con la implantación de cláusulas socialmente responsables y socialmente sostenibles en la contratación pública.
- 265.** | Facilitar y agilizar los trámites administrativos
- 266.** | Los trabajadores públicos recibirán formación en materia de igualdad, y sensibilización LGTBI, especialmente los profesionales que están adscritos al órgano coordinador LGTBI.
- 267.** | Adoptar medidas para que los espacios de las administraciones públicas sean libres de LGTBIfòbia
- 268.** | Adaptar los formularios, solicitudes, documentos a una perspectiva feminista y sensibilizada con el colectivo LGTBI. Utilizar conceptos como Género No Binario y Cis en lugar de hombre-mujer, padre-madre...
- 269.** | Seguir trabajando en la aplicación de las cláusulas socialmente responsables en los contratos públicos, para una verdadera integración laboral del colectivo LGTBI.